,, Azért vagyunk a világon, valahol legyünk benne...
E világunkban csak benne legyünk, otthon is érezzük magunkat
Szülőföldünkön, hazánkban, s ne szaladjunk el annak múltjától, mert megszűnik nemzet lenni a nép amelyik nem vállalja ezt az örökséget,,...

Tamási Áron

RUDABÁNYAI BÓBITA ÓVODA

NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ és KÖRNYEZETI NEVELÉSRE ÉPÜLŐ PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

RUDABÁNYA 2026

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETŐ 5

HELYZETELEMZÉS, KÜLDETÉS NYILATKOZAT……7

II. AZ ÓVODA NEVELÉSI TERVE

- GYERMEKKÉP..... 8

- ÓVODAKÉP PEDAGÓGUSKÉP 9

III. ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

- EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA 12

- ALLERGIÁS ÉS ANAFILAXIÁRA HAJLAMOS GYERMEKEK ELLÁTÁSA 16

- ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS AZ *ÉRTÉKORIENTÁLT* KÖZ.I NEVELÉS … 20

- ANYANYELVI NEVELÉS,ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS 24

- NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉS, NÉPHAGYOMÁNYÁPLÁS, KÖRNYEZETI-NEVELÉS 27

IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

- JÁTÉK 28

- VERSELÉS MESÉLÉS.....31

- ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC 33

- RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA 36

- MINDENNAPOS MOZGÁS…….38

- KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE 39

Környezetvédelem .....

- MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK 45

- A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS 47

V. ELLENŐRZÉS- ÉRTÉKELÉS- MÉRÉS……..50

VI. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

- SZÜLŐ, GYERMEK, PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSE.....52

- ÓVODA – ISKOLA KAPCSOLATA 53

- PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT 55

- GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT.....55

- EGÉSZSÉGÜGYI SZERVEK 56
- MŰZEUM, KÖNYVTÁR, MŰVELŐDÉSI HÁZ …….56
- ÓVODA ÉS FENNTARTÓ KAPCSOLATA 56

VII. ÓVODÁNK HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, RENDEZVÉNYEI 56

VIII. A PROGRAM ERŐFORRÁSAI

- SZEMÉLYI, TÁRGYI FELTÉTELEK……..58
-ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE ……61

IX. AZ INTÉZMÉNY SAJÁTOS FELADATAI

-KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK.....62

- SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK.....63

-TEHETSÉGES GYERMEKEK.....66

- HÁTRÁNYOS, HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK 68

A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....70
SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍŐTŐ TEVÉKENYSÉGEK .....

-NEMZETISÉGI NEVELÉS.....70

-GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN 72

X. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE 75

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT.....77

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....78

Melléklet: 1.RÉSZVÉTEL AZ *„ESÉLYTEREMTŐ ÓVODA*”” PROJEKTBEN……79
2. TEHETSÉGES GYERMEKEK NEVELÉSE……80
3. FENNTARTHATÓSÁGRA NEVELÉS……81
<u>Átdolgozásra került</u>: 2010. május, 2016. május

<u>Módosítás:</u> 2013. 08. 31, 2016. 08. 31., 2018. 09. 01. 2019. 09. 01. (névváltozás), 2020. 05. 01, 2021. 12. 07., 2022. 09. 01.. 2023. 2024. 2025. 09. 01., 2026.09.01.

TÖRVÉNYI MEGFELELÉS

Programunk a 363/ 2012. (XII.17.) számú Kormány rendelet értelmében az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, magába foglalva a hazai és a helyi (városi) óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről, valamint annak módosításait.

Ezen kívül az alábbi törvényeket, rendeleteket építettük be:

- Magyarország alaptörvénye (2011. április 25.)

229/ 2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
20/ 2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
229/ 2012. (VIII: 28.) Kormány rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
32/ 2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
15/ 2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgáltató intézmények működéséről
17/ 2013. (III. 1.) EMMI rendelet a Nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve
1997. tv. XXXI. törvény a gyermekek védelméről és jogairól
1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
185/ 1999. (XII. 13.) Korm. rend. a pedagógus továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/ 1997. (XII. 22.) Korm. rend. módosítása
363/2012. (XII. 17.)Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

A Kormány 77/ 2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról

2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról

401/2023. (VIII. 30.) kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról – **2024. január 01-től**

402/2023. (VIII. 30.) kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló törvény szerinti felzárkózó és kedvezményezett települések listájáról, valamint egyes köznevelléssel összefüggő kormányrendeletek módosításáról

403/2023. (VIII. 30.) kormányrendelet egyes köznevelléssel összefüggő kormányrendeletek módosításáról

Figyelembe vettük a helyi társadalmi elvárásokból felmerülő feladatokat, alkalmazva a már több éve is jól bevált, működő nevelési- fejlesztési gyakorlatokat, módokat, amelyeket helyi adottságaink lehetővé tesznek.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

***Óvodánk neve**: Rudabányai Bóbita Óvoda*

***Címe**: 3733 Rudabánya Petőfi S. u. 13.*

I. BEVEZETŐ

Az Óvodai nevelés Országos Alapprogramjáról szóló 363/ 2012.(XII.17) rendelet változott 2025. április 22.-ével, hatályba lépése 2025. 09. 01.

A 77/ 2025. (IV. 15.) kormányrendelet alapján került sor a pedagógiai programunk felülvizsgálatára.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

a) a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
d) az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző - köztük az innovatív - pedagógiai törekvések.
Az óvoda elkészíti pedagógiai programját vagy átvesz és adaptál egy kész pedagógiai programot, vagy saját pedagógiai programot készít, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

2. Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe kell venni
a) a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda nemzetiségi nevelést végez;
b) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel.

Az óvodai nevelés nyelve a magyar.

Az óvodai nevelés szakasza a gyermek hároméves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi.

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik, oly módon, óvodapedagógusonként és csoportonként összesen napi két óra átfedési idővel.

Az óvodai, foglalkozásokat az óvoda, a helyiségeiben, illetve egyéb, a foglalkozás megtartására alkalmas helyen kell megszervezni. Az óvodán, kívül akkor szervezhető foglalkozás, ha a gyermekek, intézményi felügyelete a külső helyszínen, továbbá az oda- és visszajutás közben biztosított. Az óvodán, kívül szervezett foglalkozásról a szülőt előzetesen tájékoztatni kell.

Az óvoda inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét és a szabad játék elsődlegességét

Napi nevelő munkánkban hangsúlyozottan kerül előtérbe a **néphagyomány ápolás**, és a **környezeti nevelés**, mely a programunk gerincét adja.

Meggyőződésünk, hogy az óvodás gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, ezekről pozitív élményeket szerezzen, ezáltal követendő mintát kapjon. A természet közelségéből fakadó élmények, az azokhoz kapcsolódó felelevenített szokások eljuttatják a gyermeket a hagyományok tiszteletéhez.

A magyar nép kulturális értékeinek átadása, az alkotó harmonikus gyermeki személyiség kibontakozásának hatékony forrása.

A gyermek egészségét, harmonikus fejlődését, a családdal együttműködve a hagyományok, nevelési módszerek kölcsönös megismerésével, a tapasztalatok kicserélésével szeretnénk megvalósítani. Szeretnénk, hogy az óvodánkba járó gyermekek vidám, boldog, gondtalan gyermekéveket töltsenek el.

Az értékeket, a természetszeretetet a szép iránti fogékonyságot a múlt értékeinek megbecsülését a gyermekszeretet kaptuk a szüleinktől, nevelőinktől és mindazoktól, akik valamiképpen hatottak ránk személyiségükkel, ezt szeretnénk mi is átadni.

Kitűzött céljaink csak szakmailag jól felkészült nevelőtestülettel valósíthatjuk meg, ezért törekszünk szaktudásunkat gyarapítani a korszerű pedagógiai módszerek megismerésével, és alkalmazásával. Minőségi munkát állandó önképzéssel és továbbképzéssel tudunk elérni, illetve szinten tartani.

Hisszük, hogy a mai társadalmi környezetben minden gyermeknek szüksége van arra, hogy képességeit a legoptimálisabb szinten alkalmazni tudja és képessége lassú fejlődése miatt későbbi életében ne kerüljön hátrányos helyzetbe.

Elkötelezettségünk megtartását csapatszellemünk erősítésével, a partnereinkkel való szoros és folyamatos együttműködés által kívánjuk megvalósítani.

„Azokért élünk, akiket szeretünk, akik igaznak tartanak. A jövőnek élünk a szépért a jóért, amit tehetünk…” /Széchenyi István/

HELYZETELEMZÉS, KÜLDETÉSNYILATKOZAT.

Rudabánya az Észak-Magyarországi régióban, az Aggteleki-karszttól délkeletre, a Rudabányai-hegység délnyugati peremén található, Kazincbarcikától 15 km-nyi távolságra. Itt található az ország legmélyebb tava (60 m mély), amely természeti szépségekben gazdag területen helyezkedik el. Az ország legrégebbi bányásztelepülése, a vasércbányászat adta az itt élők számára a munkalehetőségek jelentős hányadát.

Rudabánya hátrányos helyzetű kistérségéhez tartozik. Az itt élő lakosság összetétele vegyes, nagyobb számban van jelen az aluliskolázott, nehéz anyagi- és szociális körülmények között élő réteg. Jelentős hányada különböző pótlékokból, segélyekből él. A közmunka program az elmúlt időszakban és jelenleg is sokuk számára biztosít munkalehetőséget.

Óvodáink 2007. szeptember 1-jétől a Gvadányi József Általános Iskola tagintézményeként a rudabányai Bóbita Tagóvoda és a felsőtelekesi Napsugár Tagóvodaként működött.
2013. 01. 01-től az Iskola fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó központ lett, így a Rudabányai Bóbita Óvoda önállóan működővé vált.
2011. 09. 01.-től az eddig két különálló épületben működő óvodánk egy új, felújított épületbe költözött, mely az Európai Uniós előírásainak megfelelő, akadálymentesített, a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására is alkalmas. 2017. január 1-től intézményünk telephelye lett a Rudabánya Város Önkormányzati Konyha, 2019. augusztus 1-től névváltozás történt: Rudabányai Bóbita Óvoda és Konyha lett az intézmény neve, majd 2024. 09. 01.-tól a konyha feladatait vállalkozó látja el, így az intézmény neve Rudabányai Bóbita Óvoda lett.

Célunk:

Az óvodás korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, személyiségük kibontakoztatása játékos cselekedtetés által. Családias, szeretetteljes, derűs, nyugodt légkörben a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtésével, az életkori sajátosságaik és egyéni képességeik szerinti fejlődésük maximális elősegítése.
Hangsúlyt kap nevelési programunkban az esztétikus, természet közeli óvodai környezetben a természet szépségének / a hétköznapi csodák / felfedeztetése, helyi értékek megismertetése / Múzeum, műemlék templom, bányató /. A munkaalkalmakhoz és jeles napokhoz fűződő népszokások megszerettetése a mindennapokban, élményekben gazdag tevékenységeken keresztül.
Hiszünk abban, hogy a gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztése, a képességek kibontakoztatása a **játékban** a leghatékonyabb. Elfogadva a másságot, a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek számára is egyenlő esélyeket próbálunk teremteni a sikeres iskolakezdéshez befogadó szemlélettel.
Törekszünk a nevelésünkben arra, hogy az óvodába járó gyermekek élményben gazdag éveket töltsenek el szeretetben, érzelmi biztonságban. A sokszínű programok szervezésével megalapozzuk és elősegítjük a gyermekek fejlődését a hátrányok csökkentését

Garanciák: Az óvoda szakmai sokszínűségének további megőrzése, sikeres megvalósítása a mindennapokban. Nyitott, szakmai megújulásra kész nevelőtestület, önképzések, továbbképzéseken való aktív részvétel. Gyermekközpontú nevelés- egyéni bánásmód, szeretet, megértés, segítőkészség az óvoda dolgozói részéről, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztése, az egyenlő hozzáférés biztosítása.
Aktív együttműködés a Néphagyományőrző Óvodák Egyesületével, szaktanácsadókkal, külső és

belső partnereinkkel. Az óvodapedagógusaink hivatásszeretete. Folyamatos önképzéssel bővíti szakmai ismereteit. Nyitottak vagyunk a partneri elvárások iránt, szolgáltatásainkat a szakmaiság és a gyermekek mindenekfelett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

II. AZ ÓVODA NEVELÉSI TERVE

GYERMEKKÉP

1. Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

2. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások **– beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is –** együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, **önmagához képest fejlődjön,** s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A gyermekeknek joga van a boldog gyermekkorra, amelyben

- kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak
- kedvük, igényeik szerint mozoghatnak
- átélhetik a mesék, a versek szárnyaló világát
- átérezhetik a hagyományok üzenetét
- bábozhatnak, dramatizálhatnak
- nap mint nap változatos, színes élményeket szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a segítő, befogadó, elfogadó felnőttek jelenlétéről, a közösségről, az őket körülvevő világról, a környezetről, a természet csodáiról, a számok, a mennyiségek birodalmáról
- játszva tanulhatnak egymástól és a felnőttektől
- kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazhatják
- figyelembe veszik az egyenlő hozzáférés biztosításával a gyermekeket megillető jogokat

Minden óvodapedagógus olyan családias, derűs és érzelmekben gazdag légkör kialakítására törekszik, amely biztosítja a gyermekek testi, értelmi és közösségi fejlődését.
A nevelőtestület kiemelt figyelmet fordít a **tehetségek fejlesztésére, a hátrányok kompenzációjára**, a gyermekek érzelmi nevelésére, értelmi fejlesztésére, az egészséges életvitel, a környezettudatos magatartás megalapozására, a gyermekek harmonikus mozgásának fejlesztésére.

> **Célunk:** *Gyermekeink számára olyan gyermekközpontú, szeretetteljes, és élmény gazdag gyermekkort szeretnénk biztosítani, ahol személyiségük szabadon kibontakozik, elősegítve a harmonikus fejlődést, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételével- ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.*

Jól érzik magukat a közösségben, érzelmileg kiegyensúlyozottak, akik elfogadják a másságot,

toleránsak, segítőkészek egymással szemben.

- Óvják, védjék a természetet, környezetüket.
- Nyitottak, érdeklődők a természet szépségére, az új felfedezésére, a mindennapi csodák megismerése iránt, kötődnek településükhöz.
- A játékban és a különböző tevékenységben egyre kitartóbbá, türelmesebbé válnak.
- Fokozatosan kialakul szabály és feladattudatuk.
- Betartják az alapvető udvariassági szabályokat, magatartás és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelő.
- A hagyományápoló tevékenységek örömtelivé válnak számukra.
- Az iskolai életmódhoz szükséges ismeretekkel, készségekkel, képességekkel rendelkeznek, kialakul környezettudatos szemléletük.
- Jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek kifejezni bátran, egészséges önbizalommal.

- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermek nevelése keretében biztosítjuk a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.

„**Minden gyerek egyszeri és megismételhetetlen csoda, a hozzá elvezető útnak is annak kell lennie**.”

ÓVODAKÉP

1. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

2. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere **személyi** és tárgyi, **valamint pedagógiai** környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

3. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

4. Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

5. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

7. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, **a nemzeti identitás** erősítését, **a nemzetiségi hagyományok** átörökítését**, nemzetiségi gyermekek** nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
8. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Pedagógiai alapelveink:

- a gyermek személyiségét tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi, a különbözőségeket toleráljuk.
- érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkörben ismerkedjenek a nemzetet éltető hagyományokkal, alapozódjon környezettudatos szemléletük
- biztosítjuk a gyermekek sokoldalú fejlődését az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével, az alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodni.
- építünk a gyermek érzelmi belső motivációjára, az eltérő egyéni sajátosságaira, érvényesítjük az egyéni bánásmódot, differenciálunk
- középpontba helyezzük a gyermek életszükségletéből fakadó játék iránti igényét, a fejlesztő hatásokat erre alapozzuk
- tág teret biztosítunk életkorukból adódó nagyfokú mozgásigényükre
- az óvodai és a családi nevelés összhangjára törekszünk
- különös figyelmet fordítunk a különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelésére, a szociális hátrányok enyhítésére, az esélyteremtésre, a beilleszkedési, magatartási zavarok csökkentésére, a tehetséggondozásra.
- az emberi értékek, pozitív erkölcsi tulajdonságok beépítésére törekszünk. Törekszünk a kisebbség kultúrájának, szokásainak megismertetésére, az identitástudat formálására.

A differenciálás helyes szemlélete, alapelveink:

Elfogadjuk az egyéni eltéréseket, toleráljuk, de nem mondunk le a fejleszthetőségéről. A gyermeket figyeljük és hozzá igazítjuk a követelményeket (a gyenge pontokat nem hibaként értékeljük, hanem a lassabb fejlődés jeleként), sokszori ösztönzéssel, motiválással esélyt adunk a továbbfejlesztésre. A tévedéseket természetes jelenségnek tekintjük, segítjük a helyes megoldások felfedezésében, felismerésében. Aktivizáljuk, s nem lezárt megoldásokat közlünk, probléma megoldásra ösztönzünk. A gyermek egyéni fejlődési ütemére épülő fejlesztés összefügg, a gyermekek motiválásával és aktivizálásával, amely az óvodapedagógustól sokféle, sokszintű megoldásokban való gondolkodást kíván meg.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermekek fejlődésének feltételeit.

Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Pedagóguskép:

Törekszünk a pedagógusok előmeneteli rendszeréhez kapcsolódó önértékelési folyamatokban előírt elvárásokhoz való igazodásra, a megjelölt kompetenciáik fejlesztésére. Folyamatosan képezzük önmagunkat, hogy a társadalmi, szakmai elvárásoknak megfeleljünk. A pedagógiai folyamatokat figyelemmel kísérjük, tudatosan tervezzük, hosszú távon átgondoljuk azok hatásait és elért eredményeket elemezve képesek vagyunk a változtatásra, korrekcióra. A gyermek fejlesztése érdekében együttműködünk s szülőkkel, az együttműködés a kölcsönös tiszteleten alapul. Kommunikációnk példamutató mind a gyermekek, mind a munkatársaink, mind a szülők irányában, melyet tisztelet és együttműködési szándék jellemez.

Az **óvodapedagógus** kulcsszereplő a nevelés folyamatában, akinek személyisége meghatározó a gyermekek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Segítő, elfogadó, támogató attitűdje mintát jelent a gyermekek számára, ezért az eredményesség érdekében munkáját összehangoltan végzi a nevelőmunkát közvetlenül segítő munkatársakkal.
Élmény gazdag mindennapokat teremtünk számukra, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy **„Tisztellek téged, fontos vagy nekem, segítek neked, ha szükséged van a segítségemre."**

A pedagógus, mint modell legyen hiteles, megjelenésében igényes, nyugalmat, elfogadást, megértést, szeretetet, derűt árasztó, a gyermeki különbözőségeket tiszteletben tartó, toleráns, az eltérő képességeket felismerő, szükség szerint segítő, támogató, személyes, érzelmi kötődések kialakulásának alakítója.

Az egész napi tevékenysége során juttassa kifejezésre:

A gyermekekkel kapcsolatos együttérzését, szeretetét, játékosságra való nyitottságát, akaratát
A gyermekek iránti bizalmat, bátorítást, és támogató következetes magatartását. Pedagógiai, pszichológiai ismeretekben, gyakorlati jártasságokon alapuló szakértelmét, kompetenciáit. A gyermek, változó testi-, lelki-, mentális szükségleteinek kielégítését. A pedagógusok módszertani kultúrájának megerősítését, folyamatos önképzéssel, továbbképzéssel. Képességét, a különböző szociokulturális háttérrel és fejlettségi szinttel rendelkező gyermekek fogadására, együttnevelésére, differenciált fejlesztésére. A gyermeket megillető jogok tiszteletben tartását, az egyenlő hozzáférés biztosítását.

A néphagyomány éltetés és a környezeti nevelés kiemelt jelentőséggel bír nevelésünkben.

Alapvető célok és feladatok:

Az óvodások nyugodt, élmény gazdag harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe véve. Játékos, cselekvéses tapasztalatszerzésre épített képességfejlesztés biztosítása. A néphagyomány értékének megismerése, ápolása örömteli tevékenységek szervezésével. Az óvodapedagógusok néprajzi ismereteinek bővítése.
Emlékezetesek legyenek gyermekeink számára a népi életmódhoz kötődő jeles napok, ünnepek, helyi értékeink megismertetése, kötődjenek településünkhöz. A természet szépségei iránt legyenek fogékonyak, védjék, óvják környezetüket. Érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása, mely segíti a gyermekek erkölcsi, akarati tulajdonságainak és társas kapcsolatainak alakulását, közösségbe való beilleszkedését. Egészséges életmódra nevelés, szokásrendszer alakítása (étkezés, gondozás, tisztálkodás, betegségmegelőzés, mozgás, levegőzés, pihenés, öltözködés). A gyermek testi-, lelki-, szociális szükségleteinek kielégítése.
Értelmi nevelés: a gyermekek értelmi képességeinek fejlesztése egyéni és életkori sajátosságaikhoz igazodva. Természet szépségeinek felfedeztetése, környezetvédelemre, környezettudatosságra nevelés, közvetlen környezetükbe való eligazodás segítése.
Befogadó, inkluzív szemlélettel a halmozottan hátrányos helyzetű illetve sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése, a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki **és értelmi fejlesztése.** Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- **életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló**

nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;

- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet **megteremtése;**
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki **és értelmi** nevelési feladatok ellátása.

Az óvodapedagógus feladata:
A gyermek életkori és egyéni sajátosságainak, szükségleteinek figyelembe vételével a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése. Az egészséges életvitel szokásrendszerének (tisztálkodás, étkezés, fogmosás, öltözködés, mozgás) megalapozása, alakítása. A gondozottság igényének a felkeltése.
A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, testi képességek fejlesztése, mindennapos testnevelés. Az egészség megőrzésére nevelés a szokások kialakításával.
A testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés szokásrendszerének megalapozása, a szokások elmélyítése A környezet védelmének és megóvása ismereteinek, a környezettudatos magatartás megalapozásának biztosítása
Szakemberek bevonása a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós tevékenységek végzésébe, együttműködés szülővel, egészségügyi szolgálattal, a szűrővizsgálatok rendszerességének biztosítása. Az egészséges életmód elsajátításához szükséges tárgyi környezet biztosítása
A gyermekeket körülvevő személyek megfelelő segítő attitűdje, mintaadó magatartása

Az egészséges életmód alakításához kapcsolódó gyermeki tevékenységek:

- Gondozottságuk érdekében mosakodnak, fogat mosnak, fésülködnek, megigazítják a ruhájukat.
- A WC-t több, majd kevesebb segítséggel használják.
- Időjárásnak megfelelően helyes sorrendben öltözködnek.
- Naponta levegőznek, ahol egyéni igényüknek megfelelően mozognak és játszanak. Mozgásformákat gyakorolnak, új mozgásformákat találnak ki.
- Szűkebb és tágabb környezetükben sétálnak, illetve kirándulnak.
- Egyéni szükségletüknek megfelelően pihennek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Önállóan tisztálkodnak (mosakodnak, fogat mosnak, törülköznek, fésülködnek), önállóan használják a WC-t. Vigyáznak a WC, a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket a helyére teszik. Fújják az orrukat, tüsszentéskor, köhögéskor használják a zsebkendőt. Testi szükségletei kielégítését képes szándékosan is irányítani, ha kell késleltetni.
- Önkiszolgálásnál önállóan tevékenykednek, segítséget nyújtanak társaiknak és a felnőtteknek.
- Esztétikusan, kulturáltan étkeznek. önállóan, helyesen használják az evőeszközöket.
- Az időjárásnak és a környezeti hőmérsékletnek megfelelően öltöznek, vetkőznek. Ruházatukkal gondosan bánnak, cipőjüket bekötik, ruhájukat gombolják.
- Ügyelnek környezetük rendjére, ruházatuk gondozottságára.
- Mozgásuk összerendezett, harmonikus finommozgásokra is képes.

A megvalósítás feladatai

- egészséges óvodai környezet kialakítása, egészségre nevelés, gondozás, betegségek megelőzése, egészségmegőrzés, helyes életritmus biztosítása

A fejlesztés tartalma: Az óvodai környezet feltételei, jelentősen befolyásolják az egészséges életmód kialakulását, ezért gondoskodnunk kell a megfelelő tárgyi környezetről. A megfelelő tárgyi környezetet viszont úgy kell kialakítanunk, hogy a gyermekek egészségének védelme minden körülmények között biztosítva legyen.

Az óvoda épülete:
A helyiségek padló- és falburkolatai olyan anyagokból készültek, amelyek jól tisztíthatóak, fertőtleníthetőek és nem okoznak allergiás tüneteket. A csoportszobák falai világosak, pasztellszínűek, nagy ablakokkal, ami szolgálja a természetes fény besugárzását és a nap folyamán a többszöri levegőcserét lehetővé teszi. Javasolt, párologtató beállítása, amely növeli a levegő páratartalmát.
A berendezések a gyermekek méreteinek megfelelőek, könnyen tisztán tarthatók, természetes anyagból készültek (fa, nád, vessző). Elhelyezésükkel is ügyelünk a baleset-megelőzésre. A gyerekek által használt eszközök, játékok elérhető magasságú polcokon helyezkednek el.
Az öltöző helyiségek méretei megfelelőek. Minden gyereknek, jellel ellátott ruhatartó zsákja van. Az öltözőben található táblákon értesítjük, informáljuk a szülőket a napi tevékenységekről, szervezett távlati programokról, étrendről. A mosdóban a gyermek jellel ellátott törölközőjét, fésűjét könnyen megtalálja. A WC helyiségeket válaszfal és függöny határolja, tiszteletben tartva a gyerek személyiségjogait. A mosdók fölött tükrök és szappantartók vannak elhelyezve.
Az étkezést a főző konyhájáról biztosítják. Olyan étrendet állítunk össze, amelyben megfelelő arányban van jelen a fehérje, növényi eredetű zsírok, szénhidrátok, ásványi anyagok, rostos anyagok. Új ízekkel is ismerkednek a gyermekek.
Az étkeztetéshez szükséges eszközöket folyamatosan pótoljuk, az esztétikus étkeztetés feltételeit megteremtettük, (fehér színű tányérok, kancsó, kenyérkosár stb.) Az önkiszolgáláshoz minden csoportban fából készült tálaló kocsi áll a rendelkezésünkre.

Egészségre nevelés, gondozás

Cél: - Az egészséges életmódhoz szükséges szokásrendszer kialakítása, készségek alapozása az egyéni bánásmód érvényesítésével.

Táplálkozás A táplálkozás a növekedés és a fejlődés alapvető feltétele. A gyerekek az óvodában napi háromszori étkezéssel, kellő összetételben és elosztásban a napi tápanyagszükséglet 65-70%-át kapják meg. Saját konyhánk van, az étlapot közösen állítjuk össze az egészséges táplálkozásnak, a gyerekek ízlésének megfelelően, zöldség feldolgozó napokat tarunk: A közös csemegézés formálja a gyerek szemléletét, a szülők figyelme is ráirányul a nyers zöldség és gyümölcsfogyasztás a rágás, fontosságára. Próbáljuk kiküszöbölni az indokolatlan édesség és cukorfogyasztást, pl. javasoljuk születésnapon, gyümölcs hozását.

Hagyományápolásunkban vonzó feladat az ünnepek hagyományos ételeinek elkészítése, fogyasztása, pl.: farsangi-fánk, karácsonyi mézeskalács, bejgli stb.
Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással és naposi tevékenységekkel valósulnak meg. Fontos, az esztétikus terítés és a kulturált étkezési szokások betartása. A megjelölt időkereten belül a gyermek az étkezés időpontját a tízórainál és az uzsonnánál maga választja meg, a déli étkezést is egyéni tempóban fejezi be.

Testápolás, fogmosás A testápolást a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és a tisztaság iránti igényüket

fejleszti. Az óvónő szükség szerint maga is közreműködik az ápolási szokások kialakításában, közben bensőséges kapcsolat alakul ki a gyerek és az óvónő között, ezek eleinte kapcsolatfelvételt szolgálják, később a tevékenység megtanulását segítik. Alkalmazkodunk a gyermek egyéni igényeihez, egyéni irányban befolyásoljuk az otthoni szokások alakulását. Utánzási hajlamuk lerövidíti a szokás-tanulás folyamatát (körömkefe használat, kéztörlés, fésülködés, WC-használat, orrtörlésre papír zsebkendőt használunk, mely a gyerek által elérhető helyen van, használat után vécébe kerül.

A gyermekek a WC-t a nap bármely időszakában igényük szerint használják. Fontos a felnőtt állandó segítőkész jelenléte. A fogmosás az óvodában az ebéd után történik, az egyéni sajátosságok figyelembe vételével, differenciált segítségnyújtással.

Öltözködés Az öltözködés védekezés az időjárás hatásai ellen, de fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát is. A gyermek ruházata a sokféle tevékenység gyakorlásához, az időjárás változásaihoz igazodó, kényelmes, könnyen fel és levehető legyen. Csereruha, cserecipő, tartalék fehérnemű, tornaruha, szabadidőruha a gyermekek számára a szülök által biztosított. A lúdtalp megelőzése érdekében nem javasoljuk a sarok nélküli cipőben járást.

Mozgás A mozgás belső igény, élmény a gyermekek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végeznek. A gyermekek mozgásigénye egyénileg eltérő. Változatos tevékenységekkel biztosítjuk a mozgásigény kielégítését. Hagyományápolás által a mozgásanyagban helyet kapnak a népi sportjátékok, küzdőjátékok, dalos játékok és népi játékok is.

Edzés A tornának, játékos mozgásoknak mind a teremben, mind a szabad levegőn eszközzel vagy eszköz nélkül spontán vagy szervezett formában minden nap lehetőséget biztosítunk.

Az egészségmegőrzés szempontjából fontos, hogy a gyermekek edzettek legyenek, ezért évszaknak és időjárásnak megfelelően sokat tartózkodunk a friss levegőn, ahol futkározhatnak, mozoghatnak, motorozhatnak. A légfürdőzés a tornaruhában végzett testnevelés és a szabadban töltött minél több idő, hozzájárul a gyermekek egészségének, erőnlétének fokozásához. A jó levegő, a napfény, és a víz a gyermek egészségét segítik. Ősztől nyárig nagyon sok időt töltünk az udvaron a délelőtti, délutáni órákban egyaránt. A környezeti adottságokat kihasználva sokat sétálunk, kirándulunk.

Pihenés, alvás A pihenés előtt mesével, énekkel altatunk. Halk andalító zene szól alvásidő alatt. Figyelünk a zaklatott, nyugtalan gyermekre. Alvási szokásaikat tiszteletben tartjuk /apróbb tárgyak, kendők, játékok /. Megfelelő méretű ágyakon csendben pihenhetnek a gyermekek. A helyiség folyamatos szellőzését biztosítjuk gyermekek otthonról hozott saját párnán jellel és névvel ellátott takaróval pihennek. A nem alvó, korán ébredő gyerekeknek lehetőséget nyújtunk a csendes tevékenységhez / rajzolás, mesekönyv nézegetés, szövés /.

Betegségmegelőzés, egészségmegőrzés: Az óvoda házirendjében foglaltak alapján beteg, lázas hányós, hasmenéses gyermekeket a továbbfertőzés elkerülése érdekében az óvodába nem fogadhatunk! A járványos időszakban a játékok, használati tárgyak fokozottabb fertőtlenítése szükséges. **Egészségmegőrzés** szokásainak kialakítása az edzés címszó alatt foglaltak alapján. Az élelmezésvezetővel, a házi orvossal egyeztetett étrend alapján, az előírásoknak megfelelően táplálkoznak a gyerekek. Ezen kívül minden hónapban vitaminnapot tartunk.(zöldség-gyümölcs saláták készítése közösen a gyerekekkel)

ALLERGIÁS ÉS ANAFILAXIÁRA HAJLAMOS GYERMEKEK ELLÁTÁSA

Az ételallergiával élő gyermekek egészségvédelme érdekében 2023. szeptember 1-jén hatályba lépett bekezdések az alábbiak az Nkt. 25.§-ában:

(5.a) A köznevelési intézménynek biztosítani kell

a.) a 62.§ (1.a)-(1.e) bekezdése szerint a diabétesszel élő (1-es típusú cukorbetegséggel élő gyermek, akinek vércukorszintmérése és vagy inzulinbeadásra van szüksége), valamint

b.) a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek, tanulók egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelmet.

(5.b) A szülő, törvényes képviselő, a nagykorú tanuló az (5.a) bekezdés a) és b) pontja szerinti körülmény fennállásáról a köznevelési intézményt legkésőbb a gyermek óvodai jogviszonya, a tanuló tanulói jogviszonya létesítésekor tájékoztatja.

(5.c) Ha a szülő, törvényes képviselő, a nagykorú tanuló az (5.a) bekezdés a) és b) pontja szerinti körülmény fennállásáról a gyermek óvodai jogviszonya, a tanuló tanulói jogviszonya létesítését követően szerez tudomást, akkor a szülő, törvényes képviselő, a nagykorú tanuló a köznevelési intézményt a tudomásszerzést követően erről haladéktalanul tájékoztatja.

(5.d) A köznevelési intézmény az (5a) bekezdés

a) pontja szerinti körülménnyel összefüggésben a szülőtől, törvényes képviselőtől, nagykorú tanulótól kapott adatokat a 41.§ (10) bekezdése szerint

b) pontja szerinti körülménnyel összefüggésben a szülőtől, törvényes képviselőtől, nagykorú tanulótól kapott adatokat a gyermek, tanuló biztonságos napközbeni ellátásának céljából legfeljebb a gyermek óvodai jogviszonya, a tanulói jogviszonya fennállásáig kezeli.

A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. Tv. 171. § 37 bekezdése, miszerint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. tv. 72. § (1a. – 1e) bekezdései kiegészülnek a **fokozott kockázatú allergiás betegségekkel diagnosztizált gyermekek** ellátásához kapcsolódó teendőkkel az esetleges anafilaxiás sokk eredményes elkerülése érdekében.

Az Nkt. 72 §-ban az (1a)-(1e) bekezdés a szülő kötelességeiről és jogairól:

A szülők kötelessége, hogy

- fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermeke egészségi állapotáról és a megteendő sürgősségi intézkedésekről a beiratkozással egyidejűleg vagy a diagnózis ismertté válását követően haladéktalanul tájékoztassa a nevelési-oktatási intézményt, továbbá köteles gondoskodni, hogy az életmentő gyógyszert a gyermek, tanuló mindig tartsa magánál.
- gyermeke ellátásáról, gondozásáról gondoskodni,
- biztosítani a tankötelezettség teljesítését,
- jogszabályban előírt nyilatkozatokat megtenni,
- szükség esetén a köznevelési intézmény, valamint a köznevelés rendszere által, vagy azokon keresztül biztosítható támogatások igénybevételének kezdeményezéséről gondoskodni.

Az óvodai élet megszervezése

Napirend – Heti-rend

„A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5- 35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg” (363/ 2012. (XII. 17.) kormányrendelet 1. mell.) A helyes életritmus megteremthető a folyamatossággal, amelyet a napirend rugalmassága jellemez. A folyamatos játék tevékenységben, azonos időpontban és intervallumban ismétlődnek: az étkezések (reggeli, ebéd, uzsonna) a mindennapos testnevelés, mese, levegőzés, séta, kinti játék, a pihenés. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez. A játékba integrált képességfejlesztések során párhuzamosan végezhető differenciált tevékenykedtetés módszerét alkalmazzuk**. A foglalkozások tervezettek, fokozatos időtartamúak, gyakorlatiasak (tevékenykedtetők).** *A gyermekek egyéni szükségleteire szabott, tevékenységben megvalósuló felkészítése különösen az átlagostól eltérő, nehezen szocializálódó gyermekek számára jelenthet sikeresebb iskolakezdést, eredményesebb tanulmányokat.*

Minden tevékenységnél alapfeltétel a jó hangulat, oldott, derűs légkör, kellemes közérzet. Figyelünk arra, hogy egyéni testi szükségleteik kielégítést nyerjenek. Az évszakhoz igazodó napirendben, heti rendben az időkeretek rugalmasan alakíthatóak (pl. szabad levegőn való tartózkodás) az óvónők elképzelései alapján figyelembe véve a helyi szokásokat és igényeket. Az óvodai élet megszervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal (dajka, kisegítő személyzet). Az óvoda teljes nyitva tartása idején a gyermekekkel történő foglalkozásokat az óvodapedagógusok irányítják, fejlődésük nyomon követését különböző dokumentumokban folyamatosan rögzítjük.

Idő-keret	**TEVÉKENYSÉGEK**			
	3-4 évesek	**4-5 évesek**	**5-6 évesek**	**3-7 évesek**
6.30-8.00 órától 12.00 óráig	SZABAD JÁTÉK Mozgásfejlesztés Felajánlott, választható tevékenységek Folyamatos vagy kötött tízóraizás JÁTÉK A SZABADBAN	SZABAD JÁTÉK Mozgásfejlesztés Felajánlott, választható tevékenységek Folyamatos vagy kötött tízóraizás JÁTÉK A SZABADBAN	SZABAD JÁTÉK Mozgásfejlesztés Választható kötelező v. kötelezően választható felajánlott tevékenységek Folyamatos v. kötött tízóraizás JÁTÉK A SZABADBAN	SZABAD JÁTÉK Mozgásfejlesztés Választható kötelező v. kötelezően választható felajánlott tevékenységek Folyamatos v. kötött tízóraizás JÁTÉK A SZABADBAN
12.00 órától 15.00 óráig 15-16.30 -ig	Ebéd (kötött formában előtte testápolás) PIHENÉS Uzsonnázás SZABAD JÁTÉK Felajánlott tevékenység JÁTÉK	Ebéd (kötött formában előtte testápolás) PIHENÉS Uzsonnázás SZABAD JÁTÉK (választható, felajánlott tevékenység) JÁTÉK	Ebéd (kötött formában előtte testápolás) PIHENÉS Uzsonnázás SZABAD JÁTÉK JÁTÉK	Ebéd (kötött formában előtte testápolás) PIHENÉS Uzsonnázás SZABAD JÁTÉK JÁTÉK

Globális napirendi tábla

$6^{30} – 11^{50}$	Gyülekezés, játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, kezdeményezett tevékenységi formák:5-35 perces csoportos foglalkozások, differenciált tevékenységek, szabad játék gondozás, séta, megfigyelés. élményszerzés
$11^{50}– 12^{30}$	Előkészület az ebédhez, ebéd, gondozás.
$12^{30}- 16^{30}$	Előkészület a pihenésre, gondozás, mese, pihenés, uzsonna, szabad játék, kezdeményezett tevékenységi formák,.

Heti rend ajánlás

Az óvónő meghatározott napra kötelező jellegű tevékenységeket szervez (torna, játékos mozgás). A többi tevékenység a hét bármely napján feladattól, aktualitástól függően, esetleg több napon át komplexen szervezhető. A műveltségtartalmak közül hetente legalább egyszer meg kell jelennie a matematikai tapasztalatszerzésnek, külső világ tevékeny megismerésének és a művészeti tevékenységeknek. Naponta jelenik meg a mozgás, mondókázás és a verselés, mesélés.

Életkor	Szervezett/ Kötött tevékenység	Kezdeményezett tevékenységi formák
3-6/7 évesek	Torna, játékos mozgás, Mesélés a hét minden napján	Verselés – mesélés Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Külső világ tevékeny megismerése Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az időkeretek az életkortól és egyéb tényezőtől függően rugalmasan változnak.

Kiemelt feladatunk a különböző, családi háttérből érkező gyermekek higiénés szokásainak alakítása – testápolás, tisztaságigény kialakítása / kézmosásnál szappan, körömkefe, WC használat utáni kézmosás, gondozási műveletek gyakorlása, sorrendiség /Személyes gondozottság igényének kialakítása. Igényszint alakítása önmagukkal szemben. Túlöltöztetés helyett-réteges öltözködés. Fontos a hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű és a cigánygyermekek esetében, a mozgás és a pihenés összhangjának megteremtése, az életkornak megfelelő **helyes életritmus** kialakítása- **rendszeresség** megalapozása

ÉRZELMI, ERKÖLCSI, *ÉRTÉKORIENTÁLT* KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

1. Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

2. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék;
- a gyermek és az óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

3. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

4. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

5. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
6. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Cél:

- A gyermek helyes, pozitív "én" képének, erkölcsi ítélőképességének alakítása.

- A gyermek biztonságérzetének megalapozásával, az önbizalom, a szocializálódás elősegítése.

- Aktív érzékenység alapozása az emberi és természeti környezet hatásaira.

- Az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása.

- Pozitív érzelmi viszonyulásra törekvés az akarati életük és erkölcsi tulajdonságaik alakításában, tiszteletben tartva a gyermek egyéniségét.
- Nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, hátrányos-, és halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt, gyermekek esetében speciális fejlesztéssel az egyéni szükségleteknek megfelelő pedagógiai eljárások alkalmazásával, az egyenlő hozzáférés biztosításával valamint szükség estén megfelelő szakemberek közreműködésével az esélyegyenlőség biztosítása, a fejlődés elősegítése.

- A kiemelkedő képességű gyermekek igényeit figyelembe vevő tevékenységek által történő személyiségkibontakoztatás.

- Mindenirányú nyitottság. Rendszeres tevékenységek biztosítása által a testi és szellemi fejlődés.

Az óvodapedagógus feladata:

- Teremtse meg a nyugodt, biztonságot adó derűs légkört a csoportjában.
- Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, kompetenciák fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.
- Közös élményeken biztosítása a szocializáció, a közösségi élet megvalósulása érdekében. A társadalom értékrendje a csoportban érvényes normaként a csoporttagok közvetítésével épül be a gyermekek személyiségébe, alakítja, formálja magatartásukat. A gazdag és sokoldalú tapasztalatszerzés és a tanulás lehetővé teszi a gyermekek viselkedésmódjának alakulását. A gyakorlás hozzájárul az erkölcsi normák és tulajdonságok fejlődéséhez.
  - Tegyen meg mindent a csoportszoba otthonos, barátságos berendezése érdekében olyan módon, hogy az a gyermekek életkorának testi – lelki szükségletének megfeleljen.
  - Legyen széleskörű ismerete az anya – gyermek illetve a gyermek és a család kapcsolatáról.
  - Teremtsen gyakori és változatos tapasztalási lehetőséget, amelyben megalapozódhatnak a társas együttlét, és az alapvető erkölcsi norma szabályai.
  - Keltse fel a gyermekek igényét az egymás iránti kapcsolat felvételére.
  - Szoktassa a gyermekeket a különbözőségek elfogadására.
  - **Nevelje a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.**
  - Őszinte és természetes viselkedésmódjával nyújtson mintát. Viselkedésével, gesztusaival, mimikájával jelezze elvárásait a gyermekek felé.
  - A gyermek dajka kapcsolatot is pozitív attitűd jellemezze.
  - Az óvónő segítse a gyermekeket a szociális érzékenységük fejlődésében, erősítse öntudatukat, de engedjen kellő mértékű teret önérvényesítő törekvésüknek is.
  - Az óvónő tartsa szem előtt a gyermekek egyéni különbözőségét, eltérő életkörülményeiket, neveltetésük különbözőségét. Ennek megfelelően érvényesítse az egyéni bánásmód elvét.
  - Ösztönözze a gyermekeket a normák, szabályok betartására.
  - Segítse elő, hogy minden gyermek kitűnjék valamiben, erősítse az egyes gyermek pozitív megnyilvánulását.
  - Erősítse a gyermekek konfliktusmegoldó és kudarctűrő képességét.
  - Közösen átélt élményeken keresztül erősítse az összetartozás élményét a csoportban.

FELADAT:

Érzelmi nevelés:

- a gyermek – felnőtt és a gyermek – gyermek kapcsolat fejlesztése az óvodapedagógus modell hatása és az érzelmi kötődés révén
- érzelmi átélés, az érzelmek kifejezése, az érzelmek feletti kontroll alakítása, erősítése
- a természeti környezet rendezése, szépítése
- a szülőföld, a hazaszeretet iránti szeretet alapjainak a lerakása a gyermek szűkebb és tágabb környezetének megismerésével.

Erkölcsi nevelés:

- szabályok, normák kialakítása, a társas együttélés, az önérvényesítés szabályainak megismerése, annak gyakorlása által
- erkölcsi normák alakítása: a jó, a rossz felismerése, az őszinteség, az igazmondás élethelyzetekben való megtapasztalásán keresztül, valamint az irodalmi élmények átélésén keresztül (mese)
- lokálpatriotizmus alapjainak a lerakása

***Értékorientált* közösségi nevelés**

- a különbözőségek tolerálása, elfogadása
- önismeret, önértékelés fejlesztése, a reális óvónői visszajelzések eredményeként
- a nemi identitás kialakulásának támogatása mellett, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségének oldása

A társas együttélés során kialakítandó viselkedésmódok (kompetenciák):

A bizalom, amely a felnőtt – gyermek, gyermek – gyermek kapcsolatban, a komfortérzés kialakításában meghatározó.

A szeretetteljes magatartás, mely meleg, barátságos, elfogadó, simogató légkört biztosít a gyermekcsoport valamennyi tagjának.

A tiszteletadás a felnőtt családtagokkal, az óvoda dolgozóival, vendégekkel és csoporttársakkal szemben.

A figyelmesség, melynek során átélik, és szokásukká válik a mások számára nyújtott örömszerzés képessége.

A segítségnyújtás, melynek során segítik társaikat az önkiszolgálásba, kérésre segítenek a felnőttnek.

A türelem, vágyaikat, elképzelésüket ne akarják azonnal érvényesíteni, késleltessék azt, várják ki a megfelelő pillanatot.

Szokás és normarendszer megalapozása:

A gyermekek érezzék meg, majd értsék meg, mit tartanak helyesnek, mit miért utasítanak el, mindezt fejezzék ki cselekvéseikben, szavaikban: Magatartásuk legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte. A gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjanak a gyermeki jogok szem előtt tartásával. Követeléseikben vegyék figyelembe a gyermekek fejlettségét, törekvéseit, de tartsák szem előtt fejlesztésük feladatait is. Alapvető követelmény, hogy az óvoda valamennyi dolgozójának magatartása, kommunikációja legyen határozott, következetes, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns, tehát minta értékű.

Értékek, normák közvetítése

A közösségi szokások kialakítása szükséges ahhoz, hogy a gyerekek beilleszkedjenek a közösségbe. Figyelnünk kell arra, hogy pozitív érzelmekhez kapcsolódjanak, és lassan felismerjék a szokás értelmét és minél önállóbban alkalmazzák a gyermekek. Ezeket ismerje az óvónő (köszönés, kérés, segítségadás stb.) saját példaadásával adjon mintát a gyermekeknek az utánzásra. Akkor nevelünk hatékonyan, ha a szocializált viselkedés kialakítását alapvető feladatnak tekintjük. Meghatározzuk az együttélés szokásait, normáit, elősegítjük azokhoz való alkalmazkodást, melyet példamutatással és következetes betartással alakítunk.

Beszoktatás, befogadás

A befogadás időszakában a gyermekek élményeket szereznek az új környezetről, mely segíti a gyerekek beilleszkedését a csoportba. Ez az időszak az óvoda és a család kapcsolatában meghatározó. A befogadás időszakában az a célunk, hogy a gyermekeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék, óvodánkban évtizedek óta lehetőséget biztosítottunk a szülőknek, hogy a befogadás időszakában 1 -2 hetet délelőttönként együtt tölthettek gyermekükkel, a gyermekek egyéni igényeiktől, szociális fejlettségüktől függően. Ismerkednek az óvoda dolgozóival, a csoportszobával, a játékokkal, általában a szokásrendszerrel.
A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyakat, biztonságukat fokozó eszközöket magukkal hozhatják. Kedves báb segíti a kellemes közérzet és az érzelmi kötődés kialakítását. Fontos, hogy az óvónő az új gyermekek fogadására érzelmileg hangolja rá a csoportban lévő társakat. Lényeges, hogy az óvoda minden dolgozója elfogadó magatartást tanúsítson szülőkkel, gyermekekkel egyaránt.

Együttlét a mindennapokban

A befogadás időszakában szerzett pozitív érzelmi benyomások segítik a gyerekeket a szocializálódás folyamatában. Az egyes gyermekeknél a szociális készség szintje függ a kommunikációs fejlettségétől. A gyermek a mindennapi együttjátszás és tevékenykedés során a" mintha" helyzetekben viselkedést gyakorol, tapasztalatokat szerez. A viselkedést megerősítő jelzések segítik a gyermeket a kommunikációban és abban, hogy megtanulja értékelni saját és mások cselekedeteit, megtalálja helyét a csoportban. A közösen átélt élmények erősítik az újraélés vágyát, újra együttműködésre serkentenek, ezáltal alkalmazkodó képességük és szociális készségük is fejlődik.

Jeles napok, ünnepnapok

Programunk tartalmából fakad, hogy az óvodai élet hagyományait a néphagyományőrzés a népszokásőrző és a természetvédő jeles napokkal gazdagítja. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyermek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol. A közös készülődések, tervezgetések, a holnap öröme távlatot jelent a gyermekek számára. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek maguk is részt vegyenek a szervezésben, az esemény tartalmától függően a szülök is aktívan közreműködjenek.

Az ünnepek hagyományok négy témakörre épülnek:

- **a gyermekek ünnepei**: (születésnap, névnap, anyák napja, gyermeknap, évzáró)
- **a társadalmi ünnepek**: megemlékezés a bányásznapról, nyugdíjasok köszöntése, március 15.
- **természettel kapcsolatos jeles napok**: állatok, világnapja, takarítási világnap, víz napja, föld napja, madarak és fák napja, környezetvédelmi világnap
- **néphagyománnyal összefüggő ünnepek, jeles napok** (Mihály nap, Márton nap, Mikulás ünnepség, Luca nap, Karácsony, Farsang, Húsvét, Pünkösd).

A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű és az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeknek fokozottan szükségük van arra, hogy az ünnepvárás és maga az ünnep élmény teli és meghitt legyen, hiszen sokan ezt az otthoni környezetükben kevésbé tapasztalhatják meg.

"A kisgyermekkel mindent elérhetünk személyes példa és tett által."
- Brunszvik Teréz-

Bizalom, tisztelet, példaadás, következetesség elengedhetetlen a cigánygyermekekkel való nevelésben. A megkülönböztetéstől, szegregációtól mentesítsük a cigánygyermekeket. Egy-egy bíztató jó szóval, kedves mosollyal, humorral, hamar jó kapcsolatot teremthetünk..
Minden gyermekben van érték, amiben ő tehetséges, ezeket kell felszínre hozni, megerősíteni.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:
A közös tevékenységekben aktívan részt vesznek. Képessé válnak az együttéléshez szükséges erkölcsi normák betartására, a közösségi élet szabályainak az elfogadására. Az együttműködés zavartalansága érdekében kölcsönös engedményekre is képessé válnak. Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel és társaikkal. Örülnek a közösen átélt sikereknek, a közös élményeknek. Kialakulnak baráti kapcsolataik. Felismerik a „jót", a „rosszat", Társaikkal szemben türelmesek, segítőkészek. Bizonyos határokon belül képesek elviselni a kudarcot.

ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS és NEVELÉS

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

<u>Az óvodapedagógus feladatai, elvárások:</u>

Az új fogalmakat a tartalmuk megőrzésével, de a gyermekek életkorának, előzetes ismereteinek megfelelő szó- és eszközhasználat segítségével adja át.

Olyan feladathelyzeteket teremt, ahol a gyermekek egymás közötti és a pedagógussal történő kommunikáció és együttműködés is megvalósul.

Olyan szeretetteljes és derűs légkört alakítson ki, amelyben a gyermekek bátran, gátlások nélkül nyilatkoznak meg. Szép kiejtéssel, nyelvtanilag helyesen beszéljen, beszéde követésre méltó legyen. Tájékozódjon az óvodába kerülő gyermekek beszédfejlettségéről. A beszédfejlesztés érdekében ismerje meg a család anyanyelvi kultúráját. A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség és képességfejlesztés valósítson meg. Ismertesse meg a gyermekeket a kommunikáció nem verbális eszközeivel is.
Kezdeményezzen beszélgetéseket naponta a gyermekekkel, "beszélgető-kör" létrehozásával,a természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a beszédfegyelem

erősítése céljából. Valamennyi nevelési területhez kapcsolódva folyamatosan bővítse a gyermekek szókincsét. Biztosítson lehetőséget élményszerzésre, tapasztalatszerzésre, az ismeretek rendszerezésére. Fejlessze a gyermekek beszédhallását, emlékezetét az ezt szolgáló játékokkal. Az óvónő tartsa szem előtt, hogy az anyanyelvi nevelés az óvodai élet egészében kiemelt feladat.
Éreztesse meg a nyelv kifejező erejét és szépségét. Kérdéseivel ösztönözze beszédre a gyermekeket. Az óvónő tapintattal kezelje a beszédhibával küszködő gyermekek felzárkóztatását. Ismerje fel a beszédhibákat. Súlyosabb esetekben irányítsa a gyermekeket logopédushoz. Törekedjen a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására.
Az óvónő tartsa szem előtt, hogy a mese az egyik beszédmód, amely valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegíti.
Differenciált, egyéni bánásmód alkalmazásával segítse a nyelvileg fejletlen, illetve a kiemelkedően fejlett gyermekeket egyaránt. A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek saját cselekvésükről, a velük történt eseményekről. Ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak és megszokott tevékenységek nevét. Leggyakrabban kérés, kérdés, felkiáltás formájában nyilatkoznak meg. Tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat egyszerű mondatokkal fejezik ki. A magán- és mássalhangzók nagy részét tisztán ejtik, de előfordul az élettani beszédhiba is.
- Gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni, közölnek, mesélnek, felsorolnak. Bátran, gátlás nélkül beszélnek. Beszédük az elvont gondolkodás elemeit is tartalmazza. Használják a személyes névmásokat és személyragokat. Mondatalkotásuk tökéletesedik. Megjelenik az érzelmek szóbeli megfogalmazása. Társaik beszédére odafigyelnek és igénylik, hogy őket is figyelmesen meghallgassák. Alkalmazzák a párbeszéd jellegzetes fordulatait: a figyelemfelhívást, a köszönést, az udvariassági kifejezéseket.
- A gyermekek aktívan használják a tapasztalások során bővült szókincsüket. Türelmesen végighallgatják az óvónőt és társaikat, részt vesznek a társalgásban. Kifejezően, a témához kapcsolódóan kezdeményeznek beszélgetést. Elbeszélésük folyamatos, de még nem követi mindig a történések logikai és időbeli sorrendjét. Helyes mondatszerkezeteket alkotnak, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel, hangerővel és tempóval beszélnek. Képesek önállóan mesélni, drámajátékokat játszani. Tisztán ejtenek minden beszédhangot. Helyesen használják a névmásokat, a névutókat, a jelen és a múlt idejű igéket.
- A szokásőrző tevékenységekhez fűződő kifejezések a gyakorlás során valódi tartalmat kapnak. A mesefordulatok kifejezései és a néphagyományokból átvett szavak átkerülnek a gyermek mindennapi szóhasználatába.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (értékelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás-alkotóképesség) fejlesztése, valamennyi értelmi képesség fejlesztése. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítására.

A fejlesztés tartalma: Az óvodai nevelésben a feladatok megoldása szerves egységben valósul meg. Nem külön képességeket fejlesztünk, hanem az egész értelmet a megismerés egész folyamatát, az egész embert. A fejlődésre döntő hatással van a nevelés- tanulás-tartalma, az ismeretanyag jellege, formája és módszerei. Kiinduló pontunk az óvodába érkező gyermekek értelmi fejlettségének megismerése. Az óvónő a játéktevékenységen keresztül megismeri a rábízott gyermekek egyéni sajátosságait. A megfigyelések alapul szolgálnak az egyéni fejlesztéshez.

Óvodába lépéskor elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, az ehhez szükséges képességeket fejlesztjük / érzékelés, figyelem, emlékezet, képzelet / manipulációs játékok, gyakorló játékok, helyszíni megfigyelések alkalmával sokrétű tapasztalatszerzés biztosításával.

Később a gondolkodás az ok - okozati összefüggések, a képzelet valóságnak megfelelő ellenőrzése irányába tolódik el. A gyermekben kialakítjuk azt a képességet, hogy a környező világ dolgaiban összefüggéseket keressen, meglássa a különbségeket, hasonlóságokat, következtetéseket vonjon le, mely a helyes gondolkodás feltétele is.

A helyes fogalmak kialakításához a tárgyak elemzése /analízis / és az egyes elemek összekapcsolása egésszé / szintézis / vezet. Az óvodás gyermek képes kiemelni a tárgyak jegyeit, ha jó a megfigyelőképessége. Segíti az elemző képességét, ha a gyakorlatokban megtapasztalhatja az adott tárgy vagy jelenség tulajdonságait. A gyermek gondolkodásának legfőbb mozgatója az érdeklődés fenntartása. Minél többet lát és tapasztal, annyival tágabb lesz érdeklődési köre, meglátja a problémákat és igyekszik azokat a maga erejéből megoldani. Ezáltal érdeklődésük, tudásvágyuk egyre nagyobb lesz.

A gyerek érzékszervén keresztül tapasztalat útján ismeri meg az őt körülvevő világot. A sikerélmények hatására, az emlékezeti bevésés erősebb lesz és újra átélésre ösztönzi a gyereket. Az érzelmi többlet fokozza értelmi fogékonyságát. Többszöri megfigyelés után tapasztalatait alkalmazni tudja, ezt beszédével megerősíti, beszédfejlődése ez által fokozatosan új irányt ad a gyermek gondolkodásának. A gyerek értelmi fejlődésének, fejlesztésének a feltétele a környezet nyújtotta érzelmi biztonság. Az érzelmi stabilitás, a felnőtt mintája, a motivációs helyzetek, a gyereket cselekvésre késztetik.
Különös hangsúlyt kell fektetnünk az ingerszegény környezetből kikerülő hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek értelmi képességeinek fejlesztésére speciális fejlesztő feladatokkal - melyeket egyénileg tervezünk, érjük el, hogy a gyermekek önmagukhoz képest fejlődést érjenek el. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és, vagy cigánygyermekek korrekciós fejlesztése játékos tevékenység közben fokozatosan és tervszerűen történik

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Az észlelő funkciók épsége működőképessége feltétele az értelmi képességek fejlődésének. Kialakul tér- és időészlelésük. A dolgok közötti összefüggéseket, lényeges jegyeket képesek meglátni és kiemelni. Felismerik az ok-okozati összefüggéseket. Képesek a valóság és a képzelet világát megkülönböztetni. Verbális emlékezete korának megfelelő. Kialakul a problémamegoldó képességük. Képessé válnak emlékképek felidézésére, újraalkotására. Összefüggő beszédre képesek. Képesek analitikus és szintetikus gondolkodásra. A gyermek oldott, nyugodt derűs környezetben anyanyelvét az egész nap folyamán gyakorolja. Szabadon fejezi ki önmagát, közlési vágya érvényesül. Másokat is képes meghallgatni. Élményeit képes elmondani, kifejezni mondatokban. Helyesen használja a nyelvtani kifejezésmódokat, a tapasztalatok során bővült szavakat ismeri, aktívan használja, bátran kérdez. Figyelme, koncentráló készsége fejlődik, gondolkodása fogalmi szintre tevődik. Beszédüket érzelmeik által kiválasztott természetes

gesztus és mimika kíséri. A gyakori mondókázás elvezeti a gyereket a beszéddallam, az anyanyelv megértéséhez. Tud szemkontaktust teremteni és tartani. A **migráns** kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes magát megértetni.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és/vagy cigánygyermekeink beszédükben csak a magyar nyelvet használják. A cigány családok egy része nyelvhasználati hátrányban van, melynek oka az egyszerűbb, szűkebb kódú nyelvhasználat. Ez gátja lehet az ismeretek elsajátításának. Beszéd és kommunikációs készség hiányosságai, szókincs fejletlensége, kiejtési hibák, rossz névelő használat, igekötők, határozószók, ragok helytelen használata, tetszés szerinti szórend, rendszertelen szóösszetételek, gyenge mondatszerkesztésük gátja lehet kommunikációs fejlődésüknek. Ezeket a hátrányokat **iskolakezdésig korrigálnunk kell!**
Ezért feltétlenül foglalkozni kell a beszédkészség egyénre szabott fejlesztésével, beszédhibák javításával. Nagyon fontos az óvodapedagógus, a dajka példaadó beszéde, megfelelő hangképzés, hangerő.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében együttműködünk a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel (363/2012.(XII. 17.) kormányrendelet 1. mell.) Ösztönözzük a szülőket, hogy lehetőség szerint a gyermeket vigyék el a fejlesztő foglalkozásokra.

NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉS, HAGYOMÁNYÁPOLÁS, KÖRNYEZETI NEVELÉS

Óvodai nevelésünkben a néphagyományőrzés áll a középpontban, mely a mindennapok hagyományőrző tevékenységében és jeles napok alkalmával jelenik meg. A népi kultúra azon elemeit építjük be, amely igazodik a gyermek életkori sajátosságaihoz és a mindennapi életét gazdagítják. Az egész nevelési folyamatot áthatja a népi hagyományok ápolása és a mindennapok gyakorlatában is jelen van. Gyermekeink csak déd és nagyszüleiktől hallottak a régi életről, szokásokról, hagyományokról, ünnepekről. Ahhoz, hogy ezeket az értékeket megőrizzük a következő generáció számára szükséges a tudatos hagyományőrzés. A természet közelségéből fakadó élmények az azokhoz kapcsolódó felelevenített szokások eljuttatják a gyermekeket a hagyomány tiszteletéhez. Fontos a minél több, minél sokoldalúbb tapasztalatszerzés. "Kinyitni előttük a világ kapuját", sok - sok sétával, kirándulással tesszük minél színesebbé mindennapjaikat. Ismeretszerzés közben szerepek, magatartási módok elsajátítására, a környezeti értékek felismerésére is mód nyílik anélkül, hogy a nemi sztereotípiákat erősítenénk. Természeti és társadalmi környezettel kapcsolatos szokások, az élet tisztelete, állat és növényvilág védelme, igényszint kialakulása a környezetükkel kapcsolatban / környezetesztétika /

Cél: A népi kultúra értékeinek megismertetése a gyermekekkel. A népi életmód megismertetése játékos tevékenységek szervezésével. A régmúlt idők eszközeinek és ezek használatának megismertetése

Feladat:

Örömteli tevékenységek szervezésével ismerjék meg a hagyományokat, a népszokásokat, népi életmódot. A népi hagyományok gazdag tárházából értékek átadása: a gyermekek korához igazodó népdalok, mondókák, népzene, díszítő motívumok. Népi kismesterségekkel való ismerkedés, lehetőség szerint ezek gyakorlása. Népszokásőrző és természetóvó jeles napok szokásainak megismerése. A gyermekek számára legyenek ezek a napok emlékezetesek. Az

óvodapedagógusok ismereteinek bővítése a néphagyomány-ápolás terén. Helyi értékeink, természeti szépségeink megismertetése a gyermekekkel. Környezetvédelmi szemlélet alapozása. A természeti és társadalmi környezet megfigyelése, pozitív élmények biztosítása – tapasztalatszerzés.

Fejlesztés tartalma:

A népi kultúra ápolása, a hagyományőrzés elsősorban az óvodapedagógusok feladata. Az óvodapedagógus építse be az óvodai nevelésbe mindazon értékeket, amelyeket a könyvek megőriztek, vagy a flórklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Az óvodapedagógus teremtse meg azt a miliőt, amelybe az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk kulturális gyökere, s a mai gyermekek is megismerhetik szépségét és értékét. Olyan óvodapedagógust igényel programunk, aki ragaszkodik népünk múltjához és képes azzal azonosulni. Tudja a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát és jelentéseit. Számos népi játékot, népmesét, népdalt, mondókát ismer, jártasságot szerez a kézművességben. Nagyon fontos lakóhelyünk hagyományának átörökítése.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

A JÁTÉK

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában **jeleníti meg**. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

2. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

3. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

4. A játékhoz megfelelő helyre, **esztétikus** és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

5. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, **kreatív** gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Cél: A szabad játék elsődlegességének biztosítása, pedagógiai és pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt irányítási módszerekkel az óvodás korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében.

Feladat:

- Élménynyújtás és tapasztalatszerzés biztosítása különböző játékformákhoz,- gyakorló játékhoz, szimbolikus szerepjátékhoz, konstrukciós játékhoz és szabályjátékhoz.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése megfigyeléssel.
- A játék feltételeinek megteremtése, megfelelő légkör, hely, idő, eszközök.
- Az óvónő pozitív viszonyulása a gyerek játékához, indirekt irányítás.
- A fejlődést elősegítő játékfajtákhoz eszközök biztosítása.

A játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja az életben is előforduló szituációkat az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, problémamegoldásra, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti élményeit.

Nevelőtestületünk által elfogadott játékra vonatkozó szokásrendszer:
Az óvodánkban fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A gyermekeknek módjukban áll kiválasztani a számukra legvonzóbb játéktevékenységet, módjukban áll nézelődni, válogatni. Elmélyülhetnek a választott tevékenységben, kijátszhatja pozitív és negatív érzelmeit. Minden gyermek szabadon választhat társakat a játékhoz. A játékeszközöket szabadon használhatja, a játszók dönthetnek arról, hogy mikor és kinek adják át a náluk lévő játékot. A játékban az óvónő sok esetben a játszótárs szerepét tölti be, együtt működik, vagy indirekt módon segít, de csak annyit, amennyit a játékhelyzet vagy a gyermekek igénye megkíván. Az óvónő a gyermekek segítségével állandó és ideiglenes játszóhelyeket, kuckókat alakít ki, ügyel arra, hogy a játszó csoportok ne zavarják egymást. Egymás testi épségének veszélyeztetése esetén az óvónő beavatkozik, akadályoz. Játékelrakás, rendrakás a gyermekek bevonásával történik. A játék lehet a gyermek szabad játéka és lehet az óvónő által kezdeményezett játék. Eltérés az óvónő szerepében található:

a. Szabad játék

Amikor az óvónő biztosítja a gyermekek számára az önállóságot, szabadságot a játéktevékenység kiválasztásában, játékeszközök megválasztásában, társak megválasztásában, gyermeki játékelgondolás megvalósulásában, játszóhely megválasztásában és kialakításában. A szabad játék folyamatosságának érdekében az óvónő hagyjon, elegendő időt a játék befejezésére az elmélyült játékot ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával és adjon lehetőséget a játék későbbi folytatására. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.

b. Kezdeményezett játék, tapasztalatszerzés a játékban.

Amikor az óvónő pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermekek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. Ennek a külső késztetésnek akkor van helye, ha a gyermekek érdekében történik, mégpedig úgy, hogy azok elősegítik sajátos fejlődését, és találkoznak igényeivel. A gyermekeknek itt is jogában áll nem élni a felkínált játéklehetőséggel! Harmonikus légkörben biztosítsuk az önállóságot és önmegvalósítást számukra. A játék célja a gyermekek képességeinek, kompetenciájának fejlesztése, figyelembe véve aktuális állapotát.

Elvárások a pedagógussal szemben: Az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört és környezetet teremt, például a csoportszoba elrendezésével. A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítja a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét.

- A gyermekekben igyekszünk felkelteni és fenntartani az önálló tapasztalatszerzés, a megismerés igényét, a próbálkozás örömét. Ennek érdekében indokolt esetben használjuk az IKT-eszközöket is.
- Az önálló tapasztalatszerzéshez-, a játékhoz és egyéb tevékenységekhez- az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosítunk.

A gyermekek fejlődését elősegítő játékfajták:

GYAKORLÓJÁTÉK, SZEREPJÁTÉK, ÉPÍTŐ ÉS KONSTRUKCIÓS JÁTÉKOK, BARKÁCSOLÁS, NÉPI JÁTÉKOK, DRAMATIZÁLÁS, NÉPSZOKÁSŐRZŐ DRAMATIKUS JÁTÉKOK, BÁBOZÁS, SZABÁLYJÁTÉKOK

Kiemelt jelentőségű a játék az eltérő fejlettségű gyermekek fejlesztésében.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és, vagy cigánygyerekek - mint minden gyermek - fejlesztésének leghatásosabb eszköze a játék. Itt alakulnak a játéktevékenység, valamint a társas kapcsolatok szokásai.

Kiemelt feladatunk:

- Egymás testkörzetének, játéktevékenységének, játékeszközének, játék körzetének tiszteletben tartása.
- Társas kapcsolatok szokásai: udvariasság, segítőkészség, alkalmazkodó készség, empátia, bizalom, a másik elfogadása, „másság" elfogadása.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és vagy etnikumhoz tartozó gyermekeknek is különösen fontos a játék, hiszen felszabadítja őket a megterheléstől, a pszichés feszültségektől. A tudattalan konfliktusokat "kijátssza" magából, pozitív érzelmi töltést ad. Óvodába lépéstől ismerkedjenek a játékszerekkel, használatukkal. Gyakorlójáték fontossága: ismerkedés a játékszerekkel.

Feladataink: ismerjék meg az óvoda játékszokásait, a szabályokat, legyenek képesek nyugodtan játszani, a gyermekeket a játékeszközök elrakására és megbecsülésére nevelni, a fejlesztés egyéni ütemének megtervezése, minél több élményhez juttatni a gyerekeket, hogy szerepjátékaik gazdagabbak legyenek,

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek képesek több napon keresztül is elmélyülni ugyanabban a tevékenységben
- A környezetükben megfigyelt, tapasztalt jelenségeket képesek feldolgozni és újraalkotni.
- Önállóan kezdeményeznek szerepjátékokat, magabiztosak a szerepek eljátszásában.
- Alkalmazkodni tudnak egymáshoz a játékhelyzetekben.
- Szabályjátékokat önállóan is kezdeményeznek, betartják a szabályokat, alkalmazkodnak azokhoz.
- Képesek problémahelyzeteket megoldani.
- Egyszerűbb eszközöket önállóan készítenek, melyet felhasználják játékukban.
- Kedves meséjüket önállóan is bábozzák, dramatizálják.
- Viselkedésükben tükröződnek a kialakult szokások, szabályok
- Kitartás, és a késleltetés képességük erősödik

VERSELÉS, MESÉLÉS

1. ~~A~~ mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, **ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást.** Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, **eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.**

2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. **A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.**

3. Az **élőszavas** mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A **mese** tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás **során** eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. **A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.**

5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.

7. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, **valamint más népek, nemzetiségek meséinek** egyaránt helye van.

Az irodalmi nevelés szorosan összefonódik az anyanyelvi neveléssel az óvodai élet egészét áthatja. A mesék, versek, az anyanyelv eszközei, melyeknek szókészlete gazdagítja a gyermek szókincsét, segítik a világ megismerését. A népmeséknek erkölcsi tartalma van, de emellett hozzásegítenek a gátlások oldásához, képzelet erősödéséhez. Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak.

A mese a vers és a mondókázás mindennapos tevékenység.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van."

Cél: Az irodalom iránti, érdeklődés felkeltése, élménnyújtás, az anyanyelv szépségének, kifejezőerejének megismerése. Népi kultúra ápolása, hagyományőrzés. A szellemi szükségleteik kielégítése mellett a kommunikációs készségük fejlesztése, közlési vágyuk növelése. Irodalmi nevelésünk igazán akkor ér célt, ha a gyermek befogadóból előadóvá válik. Önkifejezés a gyermek saját vers és mese alkotásával

Feladat: A gyermek irodalomhoz fűződő pozitív viszonyának kialakítása. Élménynyújtás mindennap. Drámajátékok, dramatikus játékok segítségével a mesék, élethelyzetek feldolgozása. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges eszközök, díszletek, kiegészítők elkészítése. A gyermekek saját vers és mesealkotásának ösztönzése**.** Az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítsa el a gyermek a mese és versmondás lényeges elemeit (a testbeszéd, a tekintettartás, verbális emlékezet). Igényes irodalmi alkotások összeállítása, főként a népköltészet tárházából. A hagyományápoló tevékenységek gyakorlása, szókincsük gazdagítása.

A fejlesztés tartalma:

A mese, vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek. A közösen átélt élmények, örömök elszakíthatatlan szálakkal kötik össze az óvodapedagógust és a gyermekeket egymással és anyanyelvükkel. Spontán helyzetekben és tevékenységek közben verselünk és mondókázunk. Egy mesét több napon keresztül hallgatnak a gyerekek. Ezáltal a mese fordulatai, a cselekmény mondanivalója minden gyermek számára érthetővé válik, elősegíti a bábozás és dramatizálás létrejöttét. Fontosnak tartjuk, hogy az óvónő helyesen beszélje a magyar nyelvet, pontosan, egyértelműen fogalmazzon. A metakommunikáció eszközeivel kísérje a mesélést, közvetítse a mesékben rejlő üzenetet. Teremtse meg a hangulatos mesehallgatáshoz szükséges feltételeket. Rendkívül fontosnak tartjuk a szülők szemléletének formálását a semmivel sem helyettesíthető, bensőséges kapcsolatot feltételező és alakító mesélés iránt. Ehhez folyamatosan ajánljuk a népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveket, amelyből magunk is szívesen válogatunk. A könyvek nézegetése is élményt nyújt a gyermekeknek, képolvasás képességének kialakulását elősegíti. A játékidő tartalmasabbá tételére, a mindennapi tevékenységek színesítésére jól szolgálnak a lírai népköltészeti alkotások: mondókák, ujjsorolók, altatók, rövid versek, mesék, kitalált történetek, simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók stb. növényekhez, állatokhoz kapcsolódó ritmusos szövegek. A mesékből a gyermekek megismerik a mágikus, csodákkal és átváltozásokkal teli világot, ráébred ok- okozati összefüggésekre, pozitív és negatív erkölcsi tulajdonságokra, furfangra. A mese kiválasztásánál a gyermek fejlettségét figyelembe véve a rövid állatmeséktől jut el a hosszabb fordulatos meséken át a tündérmesékhez. A verseket, népi mondókákat, rigmusokat mozgással kísérik, mely gyakorlással jól rögzül, szívesen tanulják ezeket. Az irodalmi élmény nyújtásához használt eszközök felkeltik érdeklődését, fokozzák figyelme tartósságát és önkéntelenül aktivitásra késztetik a HH, HHH és vagy cigánygyerekeket is. Az anyag kiválasztásánál domináns a népmese, népi mondókák, verses mesék. A népmesékben sok olyan elemet találunk, amelyek a cigány hagyományokban is megtalálhatók. Pld: varázsló, sárkány, ördög, táltos, ló. A beszédkészségük fejlesztése a mindennapi nevelőmunkánk része, a beszédhibák javítása a logopédus feladata.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A gyermekek szívesen és türelmesen hallgatják a meséket. A mese szófordulatait beépítik játékaikba. Kezdeményeznek önállóan bábozást, dramatizálást a hallott irodalmi alkotások felhasználásával. Mindennapi beszédüket az irodalomban hallott kifejezésekkel, színesítik, anyanyelvüket egész nap folyamán gyakorolják. Türelmesen hallgatják a felnőtt vagy társaik mondanivalóját. Képesek önállóan is elmondani mondókákat, verseket, meséket, történeteket.

Figyelme, koncentráló készsége fejlődik, gondolkodása fogalmi szintre tevődik. Beszédüket, gesztus és mimika kíséri.

ÉNEK- ZENE, ÉNEKES JÁTÉKOK, GYERMEKTÁNC

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

2. A népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

3. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

4. **A népi játék, gyermekdal, néptánc és a** zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

5. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

6. Az éneklés, zenélés, **népi játékok, néptánc** a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Helye a nevelési folyamatban

Az óvodai ének - zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, az évszakokhoz, népszokásokhoz, mozgáshoz, az óvodai élethez. A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat egész személyiségére. Az értékes zene fogékonnyá teszi az embert a **szép befogadására**, formálja ízlését és emberi magatartását.
A mondókák, népi játékok, a népdalok hozzátartoznak az emberek mindennapjaihoz, érzelmeiket, örömüket, bánatukat is ekképpen fejezik ki.
Programunk a néphagyományokra építve alakítja ki zenei nevelését, juttatja a gyerekeket sajátos élményekhez, teszi gazdagabbá érzelmi, zenei, esztétikai világukat.

Cél: A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása**.** Megszerettetni a gyermekekkel a szép tiszta éneklést, az énekes játékokat. Fejleszteni a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját. Zenei kreativitás fejlesztése, önkifejezés csatornáinak megnyitása.

Feladat:

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremetése.

- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, élménynyújtása.
- A gyermekek hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, mozgáskultúrájának, önkifejezésének fejlesztése.
- Énekes népszokások megismertetése.
- Óvodai életünk szerves részét képezze a közös mondókázás, a közös dalok és- örömteli játékok.
- A gyermekek életkorának és képességeinek megfelelő mondóka és dalanyag kiválasztása.
- A zenehallgatás az óvoda napi életéhez, a gyermekek spontán megnyilvánulásához kapcsolódó hangulatfokozás, dal és zeneanyag igényes tervezése.
- Hangszerek megismertetése, használata.
- Kommunikációs kompetenciák kiteljesítése a zenei és beszédhallás fejlesztése.

A fejlesztés tartalma

A zenei nevelés lehetőségeit az egész nap folyamán ki kell használnunk a gyermek óvodába lépésének pillanatától az eltávozásig. A jó zenei légkör átszövi az egész napot, pozitív érzelmi állapotba juttatja a gyermeket. Énekeljünk, dúdoljunk, hangulatkeltés, vagy a gyermek érzelmi állapotának megváltoztatása céljából. Az óvónő hangja, hangszíne, hangereje, egész viselkedésmódja minta a gyermek számára. Biztosítson megfelelő feltételeket az énekes játékokhoz - teret, eszközöket /fejdíszek. szoknyák. botok, ritmushangszerek stb. /
Az énekelgetés a személyes kapcsolat, az énekes játék a legjobb módszer a gyermekek (zenei érdeklődésének felkeltésére. Azok a gyerekek dúdolgatnak, énekelgetnek szívesen, ahol az óvónő is dalos kedvű és szeret a szavakkal, dallamokkal játszani. Zenei élményeket szerezhetnek a gyermekek játék közben, spontán, kötött és kötetlen keretű szervezett foglalkozásokon. A környezet hangjainak megfigyelése, felismerése, az éneklés a zenélés felkelti a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését esztétikai fogékonyságát.

A fejlesztés eszközei: Népi mondókák, Pentaton karakterű, 6 hang terjedelmű népi dalos-játékok, Zenehallgatás dalanyaga / hangulatokat, érzelmeket közvetítenek, mintát nyújtanak, Énekes népszokások, Készségfejlesztés zenei elemei, Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek népi kultúrájához tartozó zenei anyag választása, előadása, A multikulturális értékek beépítése a zenei anyagba.

Mondókák: ölbeli cirógatók, altatók, csiklandozók, tapsoltatók, ujj és tenyérjátékok, lovagoltatók, csúfolók, kiszámolók, páros fordulók stb.

Dalos játékok: állathívogatók. naphívogatók, esővárók, sípkészítők, játékra hívogatok, leánykérők, kifordulós játékok, ludas játékok, kapus játékok, küzdő játékok, sportjátékot, csúfolók.

Hangszerekkel való ismerkedés örömet jelent a gyerekek számára, mely szerepet játszik a zenei készség fejlesztésében is. Lehetőség nyílik a **népi hangszerek** megismerésére, készítésére is, ilyenek: pld. köcsögduda, doromb, citera, hegedű, lopótök duda, dob, levélsíp, nádsíp, fűzfa síp, furulya.
A gyerekek által önállóan elkészíthető pld. dióhéj pengető, kukorica hegedű stb.
Hagyományápoló programunkban fokozatosan építünk népi gyermekjátékokra, mondókákra, dalokra, néptáncra népszokásokból adódó egyéb zenei anyagra. A gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgások, változatos játékmozdulatok és térformák kényszer nélkül fejlesztik a gyerekek ritmusérzékét, mozgását, előkészítik a későbbi néptánc tanulást.

Zenehallgatás anyaga: az óvónő igényes válogatását tükrözi. Az anyagot népdalok és műdalok alkotják élő előadásban.

Az óvodában játszható énekes népszokások

Azok az énekes népszokások fordulhatnak elő, amelyek megfelelnek a gyermekek életkori sajátosságainak, azaz nagyrészt játékos elemeket tanalmoznak. Kapcsolódnak az évszakok változásaihoz, az évente visszatérő naptári ünnepekhez. Nem a szereplés, hanem a játék és az összetartozás öröme az ami indokolja ezeknek az énekes népszokásoknak az éltetését az óvodában.

A képességfejlesztés zenei elemei

- Éneklési készség fejlesztése / tiszta éneklés, a gyermekhang ápolása.
- Zenei hallás fejlesztése / magas és mélyhang különbsége, halk - hangos közötti különbség, hangszínek felismertetése, a belső hallás fejlesztése /.
- Ritmusérzék fejlesztése/ az egyenletes lüktetés, az egyenlete lüktetés és a ritmus összekapcsolása, tempóérzékelés, mozgáskultúra fejlesztése, gyermekhangszerek alkalmazása /.
- Zenei formaérzék fejlesztése / motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallammotívumok, ritmusmotívumok kiemelése különböző módon.
- Zenei hallásfejlesztés / a környezetben fellelhető zörejek, hangok megfigyelése, megkülönböztetése, a természet hangjai, emberi - állati hangok, hangszerek hangjai.

Fejlesztés tartalma:

A zenei nevelés megkívánja, hogy az óvónő szeressen, és tisztán tudjon énekelni, rendelkezzen hangszeres tudással, biztosítsa a feltételeket a mozgásos játékokhoz. Fontos az igényes dalanyag kiválasztása, mely a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelően évszakhoz, hagyományhoz kapcsolódnak. Biztosítjuk, hogy a gyerekek mindennap lehetőséget kapjanak a zenei tevékenységek gyakorlására. Segítjük a gyerekek önmegvalósítását, önállóságát, kreativitását, képzeletének és fantáziájának fejlődését. A tanult mondókák, dalok, mozgáselemek gyakorlása mellett segítjük az egyéni improvizációs megnyilvánulásokat szövegben, dalban ritmikus mozgásban. A gyerekekkel való ismerkedés során, a személyes kontaktus kialakításában az új környezet elfogadtatásában segítséget nyújt az éneklés. A mindennapos éneklés kapcsolódhat spontán játékhelyzetekhez, kezdeményezheti a gyerek vagy az óvónő.

Fontos az óvónő módszertani kulturáltsága és naprakészsége, a dalanyag igényes válogatása.

A zenében, mozgásban feloldódó, önmagát kifejező, boldog gyermek látványa a legnagyobb öröm, mely célunk és eredményünk egyaránt. A természetben, erdőn, mezőn kezdeményezett dalos játékok élmény telivé, színesebbé válnak

A cigánygyerekekre jellemző a zenei érdeklődés, hiszen aktívan benne élnek. A zenei nevelés terén több sikerélményhez jutnak. Örömmel vesznek részt dalos játékokban. Nemcsak az óvodában tanult dalokat kedvelik, hanem a cigány folklórt is. Spontán kezdeményeznek táncokat. A mondókák, dalok nagy része mozgással is eljátszható. Ez segítséget ad a mozgáskoordinációhoz, egyensúlyérzékhez, térészleléshez, az egymásra figyeléshez, valamint a gyermek és az óvónő közötti érzelmi kötődés megszilárdításában. Ezen keresztül az óvodában megismertetjük a gyermekekkel a multikulturális értékeket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek önként, belülről fakadó késztetésként énekelnek. Egyszerű dallammotívumokat, mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondogatják. Ismert dalok egyes motívumait fölismerik.

Dallamfelismerést, ritmusvisszaadást változatos formában alkalmazzák. Hangos - halkéneklést, gyors - lassú tempó érzékelését, felelgetős játékot, magas - mély éneklés közötti különbséget egyedül is képesek érzékeltetni.

Belső hallásuk kifejlett dallambújtatásra, természethez kapcsolódó hangok utánzására, hangszínek megkülönböztetésére, hangszerek hangjának felismerésére képesek. Megérzik a zenei motívumok hosszát, azt mozgásban és térben szemléltetik.

Egyöntetűen körben járnak, szép testtartással és kézfogással is. Egyszerű láncos mozgások elemeit, ismerik / dobbantás, koppantás, páros forgó, kilépés stb. /

Változatos térplasztikák kialakítására képesek. Dalokhoz egyszerű játékokat, mozgásokat kitalálnak. Élőzenét, népi dalokat, műdalokat figyelmesen hallgatják, örömet jelent számukra a zene. Multikulturális zenei anyag beépül tudás rendszerükbe.

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. **Az óvodai nevelésben** törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek **felismerésére.**

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

5. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Cél: A gyermekek élmény és fantáziavilágának, képi szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítása, a helyes ceruzafogás elsajátíttatása. Népművészeti értékek megismertetése. Alakuljanak a gyermekekben az alkotáshoz, a kreativitáshoz szükséges készségek. Legyenek fogékonyak a múlt és a jelen értékei iránt. Fejlődjön esztétikai érzékük és váljanak képessé a művészi értékek meglátására és befogadására. Finommotorika fejlesztése. Aktív és passzív szókincs fejlesztése a vizuális tevékenység közepette.

Feladat:

- A látó érzékelő rendszer keresztcsatornák térpercepció testséma fejlesztése.
- Alaklátás és formaállandóság fejlesztése.

- Nagy és kis mozgások finommotorika kialakítása.
- Manuális érzékelés, szín észlelés fejlesztése.
- Szem fixációs működésének erősítése.
- Feltételek biztosítása: tapasztalat, élmény, lehetőség, eszközök.
- Technikai ismeretek elsajátítása.
- Ismerkedés hagyományos népi játékokkal, ezek készítésével, népi mesterségekkel, technikáival, eszközeivel.
- Saját formanyelv, alkotó önkifejezés fejlődésének elősegítése.

A fejlesztés tartalma Az óvodás gyermek a környezet spontán vizuális ingerei, a szervezett tevékenységek hatására egyaránt fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik, képi világa. A tárgyi világról egyre pontosabb ismereteket szerez, majd sokrétű ábrázoló tevékenysége során mindegyiket újra alkotja. A megfelelő vizuális önkifejezés kiteljesedéséhez szükség van a test séma, test fogalom minél pontosabb kialakulására, a kinesztetikus észlelés és a térpercepció fejlődésére. Mindezek tudatos fejlesztéséhez sokféle ötletes-játékot választhatunk, s - mivel az óvodai élet korai szakaszában az ábrázoló tevékenység szervesen beépül a játékba - szinte észrevétlenül "a szabad" játék közben bármikor elővehetjük, segíthetjük a gyermekek ez irányú fejlődését.

Minden csoportban rendelkezésükre állnak különféle eszközök, amelyeket szabadon használhatnak A hét minden napján, az udvaron is gyakorolhatják a gyerekek a következő tevékenységeket: **agyagozás, rajzolás, nyomtatás, festés, kézimunka, varrás, nyírás, ragasztás stb.**
A különböző technikákat a fokozatosság elvének figyelembevételével ismertetjük meg a gyerekekkel. Az eszközökkel kapcsolatos ismeretek elsajátítása történhet egyénileg vagy csoportosan is. A tanulás folyamata egyénre szabott. Gyakran alkalmazzuk a mikro csoportos tevékenykedtetést is. A különböző anyagok beszerzésében a hagyományőrző technikák megismerésében a szülők, családok segítségére is számítunk.

Tevékenységi formák:

Agyagozás, gipszmunkák készítése festése, rajzolás, nyomtatás, festés, kézimunka, varrás, nyírás, ragasztás, barkácsolás, szövés, fonás, nemezelés, népi játékok készítése: csutkababa, csuhébaba, rongybaba. Népi hangszerek: fűzfa síp, nádi hegedű

Ünnepek, jeles napok előtti készülődések során a gyermekek szívesen vesznek részt az ünnephez kapcsolódó jelképek elkészítésében: szüreti koszorú, adventi koszorú, mézeskalácssütés, karácsonyfadíszek készítése, farsangi maszkok álarcok, szalmabáb készítése, tojásdíszítés, májusfa díszítése szalagokkal, pünkösdi koszorú készítése stb. Nem csak a jeles napi előkészületekben, hanem a mindennapi tevékenységekben is fontos szerepet kapnak a természetes anyagok:

- Termések; kukorica, makk, gesztenye, csuhé.
- Növények: nád, gyékény, szalma, vessző, sás galagonya, kökény, szárított virágok.
- Állati eredetűek: gyapjú,, toll, méhviasz, bőr, stb.
- Egyéb anyagok: textilek, fonalak, spárgák, vásznak, parafa, homok, csiga kagyló stb.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és vagy cigány gyermekek, /mint minden gyermek/ alkotás közben gazdagodnak, fejlődnek manuálisan, érzékszerveik funkcióit tekintve, valamint gondolataikban és érzelmeikben. Ugyanakkor edződik akaratuk, kitartásuk.
Fontosnak tartjuk manuális képességeik fejlesztését, a görcsös, merev kézmozgás finomítását. Biztosítani kell a sokoldalú tevékenységhez szükséges anyagokat, eszközöket. Minél

változatosabb technikák alkalmazásával lehetőséget adni az önkifejezésre és miközben átélik az alkotás örömét, buzdítani kell őket, hogy be is fejezzék a munkát. Ez sikerélményt ad, Önbizalmuk erősödik és újabb alkotásra serkent. Ösztönző, motiváló környezetben örömmel tevékenykednek. Közben finommotoros készségük, képzeletük, ábrázolási készségük fejlődik. Mindenképpen előtérbe kell helyezni az eszközök pontos, balesetmentes használatát. Az eltérő kultúra, élményvilág sajátos színhasználatukban is megmutatkozik.

Fejlődés várható jellemzői

- A vizuális technikák gyakorlása során átélt sikerélmény újabb alkotásra ösztönzi őket, formálódik alkotó képzeletük, ábrázolókészségük, önkifejezési módjuk. Fejlődik finommotoros készségük. Képesek élményeiket, tapasztalataikat, vizuálisan megjeleníteni. Emberábrázolásuk részletező. Tevékenységük kitartó, egymás munkáit értékelik. Kollektív munka elkészítésében együttes, alkotásban, egyre gyakrabban részt vesznek. Játékaikhoz játékeszközöket konstruálnak. A balról - jobbra haladás a díszítőmunkák - szín, forma, mennyiségi - ritmus tartásával nem okoz problémát. Díszítő jellegű feladatokat szívesen oldanak meg.

MINDENNAPOS MOZGÁS

1. A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

a) **spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,**
b) **irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,**
c) **szervezett mozgásos tevékenység.**

2. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. **Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.**
3. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

4. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

5. Az egészségfejlesztő testmozgás**t** az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket

és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára **biztosítani kell**. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

6. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Testnevelési foglalkozás, szervezett mozgásos tevékenység:
Heti 1 alkalmat jelent kötelező szervezeti keretben. A kötelezőség természetesen nem jelenthet kényszert a gyermek számára. Időtartama kb. 35-45 perc, felépítésében megjelenik: járás-futás gyakorlatok játékos formában, gimnasztikai gyakorlatok utánzó formában, kézi szeres gyakorlatok és tornaszereken való természetes mozgások irányított mozgásos játékok, testedző játékok formájában.

Programunkból adódóan előtérbe kerültek a népi játékok, mozgásos ügyességi játékok /ugrókötelezés, ugróiskola, kakasviadal, adj király katonát stb. /, és a jeles napokhoz kapcsolódó verseny és ügyességi játékok pl. Pünkösdi királyválasztás, erőpróba. Gyermeknapi akadályverseny, szülök, gyerekek együtt versengenek.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos és vagy cigánygyermekek fejlesztésénél elsődlegesek és meghatározóak alaklátás-formaállandóság fejlesztése, formaalakítás mozgással különböző alakzatok végigmozgása, körmozgás. Kinesztetikus mozgásészlelés fejlesztése, behunyt szemmel bizonyos mozgások végzése. Elengedhetetlen a TÜKÖR a csoportszobában, ahol egész testképüket mozgásukat, a társakhoz, tárgyakhoz való viszonyukat figyelhetik meg, tapasztalhatják. A különböző ügyességi játékok szabálytudatukat is növeli, pozitív élményt nyújt és újabb mozgásra, mozgásorra készteti őket. Mozgás során fejlődnek a pszichikai, testi, értelmi és szociális képességeik - a testi képességek fejlődésén túl - szokásukká válik az egészségesebb életmód is.

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

2. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, **az összefogás,** a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett

tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt **fenntarthatósági szemléletformálásra,** a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Célok: A gyermek közvetlen megfigyelésére és tapasztalatszerzésére építve megismerje a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezetét, formai, mennyiségi, téri viszonyait és megértse az őt körülvevő világot. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja meg azok védelmét, az értékek megőrzését.

1. A környezettudatos, környezetbarát életvitel megalapozása, kialakítása annak érdekében, hogy a gyermekeink képesek legyenek a közvetlen és tágabb környezetükben jelen lévő problémák felismerésére és kezelésére az életkoruknak megfelelő szinten.

2. Környezeti nevelésünk egy tudatformáló, tapasztalatokat és ismereteket gyűjtő, a gyermek környezethez kapcsolódó pozitív szokásokon keresztül környezetorientált magatartást alakít tevékenység.

Az óvodai nevelés feladatai:

1. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

2. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

3. Megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire.

4. A gyermeket körülvevő valós természeti és társadalmi környezetből megismertetni mindazt, ami megérthető és hasznosítható számára.

5. Az óvodás korosztálynak a környezethez való pozitív érzelmi viszonyának kialakítása.

6. Ökológiai szemlélet alakítása – mely lehetővé teszi annak az elvnek az elfogadását, hogy a természetben mindenre szükség van és nincsenek káros és hasznos élőlények.

7. Olyan szokások, viselkedési formák, ismeretek alapozása, amelyek a későbbiekben meghatározzák a természethez való kötődést, illetve, kialakítják a gyermekben a természet védelmét, értékeinek megőrzését, az irántuk vállalt felelősséget.

8. Természet ünnepeinek megtartása: Állatok világnapja: október 4., Víz világnapja: március 22., Föld Napja: április 22., Madarak és fák napja: május 10., Méhek világnapja: május 20.

9. A környezettudatos magatartás kialakításához, megalapozásához ismertessük meg gyermekeinket a szelektív hulladékgyűjtés szabályaival, a szelektív hulladékgyűjtés: gyakorlati alkalmazása mindennapokban: papír, műanyag gyűjtése szelektív tárolókban.

10. Személyes példaadással neveljük őket a takarékosságra (víz-, villany).

11. Minden óvónő éljen azzal a lehetőséggel, hogy a foglalkozásokba beépíti a környezet- és természetvédelmi ismereteket.

12. Ismertessük meg gyermekeinket az évszakokhoz kapcsolódó magyar népszokásokkal, néphagyományokkal. „A népi kultúrában az ember és a természet kapcsolata tükröződik vissza”

Környezetvédelem:

- A környezet iránti fogékonyság fölkeltése

- környezeti alapfogalmak tisztázása

- környezeti értékek felismertetése

- környezetbarát szokások megalapozása

- tapasztalat és ismeretszerzés formájának biztosítása

- természettisztelő erény kibontakozása

- környezettudatos magatartás és életvitel kialakítása

Természetvédelem: a természet „építményeinek", „műemlékeinek" fenntartása és megőrzése az utókor számára:

- a levegő tisztaságának védelme: (erdőtelepítés – oxigén)
- a víz védelme: (növények telepítése, ültetése, szennyezés, tiszta ivóvizet szolgáltató források védelme)
- a föld védelme: (talajszennyezés elkerülése)
- a növényvilág védelme: (erdők, rétek, parkok, ritka növényfajok)
- az állatvilág védelme: (ritka rovarok, puhatestűek, halak, kétéltűek, hüllők, madarak, emlősök), valamint élő- és táplálkozó helyeik védelme
- kultúrtörténeti emlékek védelme: történelmi, irodalmi emlékhelyek, temetők, műtárgyak, épületek, hidak természeti környezete

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el a környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. Fontos nevelési feladat, hogy a gyermekek óvják - védjék az élő környezetet, ne rongálják, hanem gondozzák, gondoskodjanak az életfeltételek biztosításáról. Az óvoda minden dolgozójától, sőt a szülőktől is meg kell kívánni a példamutatást. Fontos, hogy már a kisgyermeknek felhívjuk a figyelmét az emberi alkotásokra, az öt körülvevő világra. Mutassunk rá arra, hogy mi mindent alkotott az ember. Tanulják meg értékelni, megbecsülni mások munkáját.

Helye a nevelési folyamatban

A külső világ megismerésének elsődleges forrása, maga a természet és a társadalmi valóság, a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb világ, amelynek vannak általános jellemzői, de jelentősebb eltérésekkel tapasztalhatja meg a gyermek mindezt, a település, a táj jellegétől függően. Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világ megismerésének igénye, csak annak kibontakoztatását kell elősegíteni. A világ megismerése elsősorban észlelésen alapszik. Az észlelés az érzékelések bonyolult összessége. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, lehetősége nyílik, hogy maga fedezze fel a dolgok tulajdonságainak Összefüggéseit és önállóan szerzett ismereteit környezetében alkalmazza. Ezért fontos, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből az életkoruknak

megfelelő szinten. Ez azért szükséges, hogy a gyermekek teljes biztonsággal tájékozódjanak és igazodjanak el környezetükben. Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a család és a tárgyi kultúra értékeit és tanulják meg ezek szeretetét és védelmét. Tapasztalataikra, élményeikre támaszkodva kell új ismereteket nyújtani, mélyíteni, rendezni. Eközben építhetünk a gyermekek spontán érdeklődésére kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyaira.

A külső világ tevékeny megismertetése az óvodapedagógusok feladata spontán és szervezett formában.

Cél:

A közvetlen és tágabb környezet a természeti és épített környezet felfedeztetése közben a természethez közel kerülő, azt megismerni akaró és szerető gyermek nevelése. Az élő és élettelen világ megismertetése, megszerettetése. A természeti, emberi és tárgyi világ értékeit védő, pozitív érzelmi viszony alapozása. A környezet megszerettetése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli tér- és síkbeli szemléletének alakítása és tevékenységeikben való alkalmazása. Minél több problémahelyzet teremtése, a logikus gondolkodás megalapozása
A tevékenység és a megerősítés hatására sikerélményhez juttatás. Matematikai érdeklődés felkeltése. A minket körülvevő világ mennyiségi formai kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalása.
.

Feladat:

- Természeti és társadalmi környezet megfigyelése, pozitív élmények biztosítása - tapasztalatok szerzése - helyi lehetőségek feldolgozása..
- ünnepélyek formájában közvetítse az egyetemes nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- Néphagyományok ápolása, népszokások felelevenítése
- Környezetvédelmi szemlélet alapozása. Takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, hulladék-kezelés, szelektálás.
- A 3 - 6 - 8 éves korban aktuális élményszerzés biztosítása.
- Csoportszobában növények ültetése, gondozása, fejlődésének megfigyelésével természeti ismeretek szerzése.
- Kiránduláson, séták során az élő és élettelen környezet megismerése
- Természeti kincseink, helyi értékeink megbecsülése
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- A gyermekek matematikai érdeklődéseinek felkeltése, összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása. - segítse elő a gyermek önálló döntési képességeinek fejlődését és önálló véleményalkotását, ez jelenjen meg a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában

A fejlesztés tartalma:

- Természeti és társadalmi környezet megfigyelése, tapasztalatok szerzése ezek megbecsülése, ezekhez a magatartási formák, szokások alakítása
- Óvoda és környékével való ismerkedés, óvodai dolgozók munkája.
- Rendelkezzen önmagára vonatkozó konkrét ismeretekkel.
- A család összetartozása, ismerkedés a felnőttek munkájával.
- Látogatások a környezetünkben lévő, orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe, intézményekbe, állomásra, könyvtárba, múzeumba, műemlékként nyilvántartott 600 éves református

templomba, ezek megtekintésén szívesen vegyen részt
- Ilyen vagyok: tudják megnevezni az emberi testrészeket, ismerjék az érzékszerveket és funkciójukat.
- Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést. Ismerjék a közlekedési eszközöket - természetes környezetben figyelhessék meg. Viselkedési formák gyakorlása.
- Növény és állatvilág megfigyelése természetes környezetben - fejlődésük, életmódjuk, gondozásuk
- Az évszak változásainak megfigyelése - időjárás változás- megfigyelése során hőfok, halmazállapot összefüggések, fagyás – olvadás.
- Színismeret – színárnyalatai.
- Kisebb nagyobb időegységek: évszak, év, hónap, nap, napszakok.
- Folyamatos hagyományápoló munka, környezetvédelmi jeles napok: Föld, Állatok, Víz, Madarak és fák napja, Környezetvédelmi világnap stb.

Az ember és a természet szoros kapcsolatban áll a hagyománnyal. Ezt a kapcsolatot a következő tevékenységek őrzik, erősítik:

- Az **évszakok változásából** fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések egy-egy jeles naphoz kapcsolódó természeti jelenségek.
- A**z időjárás változásaiból** fakadó, a hagyományos népi életmódot utánzó környezet átalakító munkálatok / növénygondozás, ültetés, palántanevelés /.
- Termések, gyógynövények - gyűjtése az óvoda udvarán és környékén. **Szüretelések** családoknál, befőzések.
- Télen a madarakról való gondoskodás.
- Jeles napok előtti készülődés.
- A rendszeres környezetmegismerő séták, **táj megismerő kirándulások - szervezett megfigyelések.**

A népszokások többsége a naptári évhez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet sorsfordulóihoz és az egyházi ünnepekhez fűződik. Közülük jeles napoknak nevezzük azokat az évente visszatérő naptári ünnepeket, amelyet az egyes közösségek megünnepelnek, számon tartanak.

Az egyes névnapok ezáltal váltak jeles napokká, hogy hozzájuk:

- Időjósló megfigyelések.
- Valamilyen munkafolyamatok elvégzésének időszerűsége esedékessé vált A jeles napok az őszi. a téli, a tavaszi és a nyári napforduló köré csoportosultak.(Lásd az évkörben).

A természeti és társadalmi környezet megismerése a gyermekekhez érzelmileg közelálló, megtapasztalható, élményeket nyújtó legyen. Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelybe a gyerek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítjuk a változatos tevékenységeket. A hagyományok ápolása közben történő együttjátszás, együttmunkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszik a várakozás időszakát.

A külső világ tevékeny mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A matematikai tapasztalatszerzés a természetes környezetben a legeredményesebb. Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését. Először passzív szókinccsé válik, később azonban egy részük beépül a beszédükbe. A közös feladat közös élményt jelent a gyermekek számára, miközben az egyéni feladatmegoldás egyéni sikert biztosít, mely növeli a feladatvállalás kedvet, segíti az önkontroll kialakítását.
Az óvodában minden szituációban, tevékenységben adottak a lehetőségek a matematikai,

tapasztalatok szerzésére. A manipulációs tevékenységekhez a gyermekek számára rendelkezésre állnak azok az eszközök, amelyekkel egyénileg is tevékenykedhetnek, ill. az óvónő közreműködésével részképességeik fejleszthetők.

A hátrányos helyzetű gyermekek matematikai nevelésében is célunk, hogy kompetenciáikat fejlesszük, az ismeretek bővítésénél a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére építve próbáljuk tapasztalataikat a matematikai összefüggések szemszögéből is megfigyeltetni. Valamennyi megismerési folyamat közben nagy hangsúlyt fektetünk a vizuális és akusztikus percepció fejlesztésére. Matematikai játékokkal a felfedezés az egyéni megoldás sikeréhez juttatjuk el a gyermekeket.

A fejlődés várható jellemzői:

- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, tudják saját születési helyüket, és idejüket.

- Tudják óvodájuk nevét. Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben, felismerik a napszakokat.

- A gyerekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket.

- Ismerik a háziállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását.

- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.

- Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, és megóvásához szükségesek.

- Ismerik, és megnevezik a környezetük színeit, a sötét, és világos árnyalatait.

- Ismernek néhány jellegzetes hagyományt, jeles napot, a hozzájuk kapcsolódó szokásokat.

- Logikus gondolkodása, logikai következtetései megfelelőek

- Jól ismert tulajdonságok szerint válogatást, összehasonlítást, sorba rendezést végeznek.

- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket, / több, kevesebb, ugyanannyi, egy, semmi / nulla /, rövidebb, hosszabb, stb. /.

- Számfogalma 10-es számkörben mozog. Ismeri az irányokat és helyesen értelmezi feladatvégzés során. Jobbra-balra, előre-hátra, fent- lent - helyesen használja a névutókat (alá, fölé, közé, stb.)

- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni legalább 3 elemszámmal

- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap háromszög, képes részekből egészet kirakni. Azonosságokat, különbségeket képes felismerni, megfogalmazni

- Alakuljon ki a gyermekekben pozitív érzelmi viszony a természeti –emberi – tárgyi világ értékei iránt.

- Formálódjon bennük a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj szeretete.

- A helyi néphagyományok, szokások megismerésével alapozódjon meg bennük a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeinek védelme.

- Ismerjék az egyes évszakok néhány jellegzetességét.

- Tudjanak különbséget tenni az évszakok között, és lássák meg az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.

- Ismerjék a környezetükben fellelhető növényeket, s azok gondozását (élősarok, udvar). Tevékenyen vegyenek részt az elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, Madárkarácsony, élőlények óvása)

- Ismerjék a környezetükben élő házi és vadon élő állatokat, rovarokat, legyenek képesek összehasonlítani külső jegyeik és hasznosságuk alapján.

- Formálódjon környezettudatos szemléletmódjuk (szelektív hulladékgyűjtés, takarékosság a vízzel, papírral, újrahasznosítás…)

- A gyermekek tudják saját nevüket, születésük idejét, helyét, lakcímüket. Szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét.

- Ismerjék a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket az ott dolgozó emberek munkáját, becsüljék a munkát.

- Szerezzenek gyakorlatot az elemi közlekedési szabályok betartásában – ismerjék a közlekedési eszközöket.

- Ismerjék és tudják megnevezni környezetük színeinek sötét és világos változatait.

- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják.

- Legyenek igényesek testük tisztaságára.

- Legyen fogalmuk az időről (napszakok, hetek, hónapok, napok, évszakok)

Munka jellegű tevékenységek

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

2. A gyermek munka jellegű tevékenysége:
- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelesség - **és felelősségvállalás** alakításának eszköze**i**, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való

együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő **pozitív** értékelést igényel.

Cél:

- A gyermeki személyiség, attitűdök formálása, fejlesztése.
- A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása
- Kognitív síkon: pontosan értsék meg mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.
- Érzelmi- akarati síkon: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- Szociális-társas síkon: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk, kommunikációjuk.
- Társas kapcsolatok kialakulásának elősegítése szocializáció.
- Kötelezettségvállalás, munkafegyelem alakítása.
- Az elvégzett munka megbecsülése értékelése.
- Társak által végzett munka tisztelete.
- Jártasságok szerzése az eszközök használatban.
- Munkamegosztásra nevelés, együttműködésre ösztönzés.

Feladat: Feltételek megteremtése, eszközök biztosítása. Az óvónői példamutatás, segítségnyújtás, baleset megelőzés. Munkához való pozitív viszony kialakítása. Differenciálás elvének érvényesítése. A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét reális a gyermekhez mérten fejlesztő hatású.

A fejlesztés tartalma

A gyerekek számára az életkorukhoz, erejükhöz mért munkalehetőséget teremtünk. Lehetőségekhez képest kapnak tartalmilag gazdag, változatos feladatokat. A gyermekek saját személyük illetve a csoport érdekében maguk végezhetnek minden olyan munkát, melyre egészségük károsodása nélkül képesek. Mindezekhez eszközöket biztosítunk, melyek könnyen kezelhetők, gyermekméretűek, és ne okozzanak balesetet. Megteremtjük a munkához szükséges nyugodt, kiegyensúlyozott légkört. Önálló munkavégzésre adunk módot, hogy a gyerekek a szükséges készségeket elsajátítsák, gyakorolják. A közvetlen segítés a gyerekek önállóságának és a munka elvégzéséhez szükséges ismereteinek, készségeinek fejlesztésében nyilvánul meg.

Napirendünk kialakításakor megfelelő időt biztosítunk a gyermekeknek, hogy a különböző feladatokat egyéni tempójuknak megfelelően végezhessék. Az óvónő és a dajka példát mutat a gyermekeknek a pontos és kitartó örömteli munkavégzésre.

Munkafajták - munka jellegű tevékenységek

a, Mindennapi élettel kapcsolatos munkák:

b, Évszakhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó alkalomszerű munkák

A gyermekek életkoruknak megfelelően a szemlélődéstől a konkrét munkáig terjedő folyamatban szabadon választhat. Minden esetben figyelembe vesszük a gyermekek fejlettségi szintjét, teherbírását a kisebb gyermekek önállósulási törekvéseit. A kisebbeket kezdetben a cselekvés vonzza, az eszköz inspirálja a munkára, míg a nagyobbak tudatosan végzik feladatukat. A közösségi kohéziót erősíti az együttmunkálkodás élménye mely pozitívan befolyásolja a baráti kapcsolatok alakulását is. A felnőtt pozitív megerősítései a tevékenységek folyamán a

gyermekeket mindig újabb és újabb munkatevékenységek elvégzésére ösztönzi.

A hatékony munkára nevelés a személyiségfejlesztés fontos-eszköze, ezért a HH, HHH és/ vagy cigánygyermekek fejlesztő nevelésében is hangsúlyt kap. A gyermekek motiváltsága kedvező alap a munkavégzés folyamatainak, munkaszokások elmélyítésének. A felnőttek és egymás munkájának megbecsülésére tiszteletben tartására neveljük a gyerekeket.

A fejlődés várható jellemzői*:*

- A gyermekek képesek szükségleteiknek megfelelően ellátni magukat.(öltözködés, önkiszolgálás)
- Az alkalomszerű tevékenységeket szívesen látják el.
- Önként vállalnak megbízatásokat.
- Segítséget nyújtanak kisebb társaiknak.
- Szívesen segítenek az óvoda rendjének, tisztaságának fenntartásában.
- A munkavégzéshez szükséges szerszámok használatát ismerik.
- Minden területen segítenek, ahol erre szükség van.

A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

1. A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

2. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett **párhuzamos** tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

3. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, **amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.**
4. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, **több** érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

5. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

6. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Cél: Az alap készségek, képességek fejlesztése**.** Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermek kompetenciáinak alakítása, Sokoldalú tevékenység közben fejleszteni az értelmi képességeket. Tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása, az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása

Feladat:

- A tanulás feltételeinek megteremtése.
- A tanulás megszervezése – tervezés.
- A tanulás irányítása.
- Egyéni tanulási utak támogatása.

A fejlesztés tartalma:

A nyugodt tanulás feltételeit az óvónőnek kell kialakítania. A tanulás hatékonyságát elősegíti a szeretetteljes, előítélet mentes légkör, tiszteletben, tartjuk az elmélyülten játszó gyermeket, annak szándékát és döntési jogát. Ezek is a gyermekek biztonságérzetét és a rendszerességet erősítik.
A fejlesztő tevékenységeket megközelítőleg azonos időben szervezzük. Emellett mindig kihasználjuk a spontán helyzeteket, a gyermekek figyelmét az érdekes és aktuális témára irányítjuk, így ismeretük folyamatosan gyarapszik. A tanuláshoz ismeretnyújtáshoz sokféle eszközt használunk. A készen vásárolt szemléltető manipulációs eszközök mellett nagyon sok " házilag" készíteti, eszközből válogathatunk. Eszköztárunkat folyamatosan bővítjük. Lehetőség szerint a természetes anyagok felhasználására törekszünk. Programunk tervezéséhez a néphagyomány megismerése szolgál alapul. A népi kultúra napjainkban megérdemelten újra hangsúlyt kap, felfedezése a gyermekek számára sok örömet rejt magában. A természeti környezet és népi kultúra szépségeinek felfedezése, tapasztalatszerzésre, újabb ismeretek megszerzésére, és alkotásra készteti a gyermekeket. Ízelítőt kapnak a népi mesterségek, kézműves munkák tárházából. Tervezőmunkánk során számba vesszük a várható természeti változásokat az ehhez kapcsolódó tevékenységformákat, népszokásokat, jeles napokat. A tanulás tervezése havonkénti felosztásban történik. Egy-egy téma többször is feldolgozásra kerül. Ez lehetővé teszi az ismeretanyagok elmélyítését és a különböző készségek hatékony elsajátítását.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta-és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés, játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás,

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, egyéni, fejlesztő értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. Arra törekszünk, hogy az elkezdett feladataikat befejezzék be, az önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás erősítése érdekében. Mindezt az előbbiekben megfogalmazottak szerint **nem iskolai módszerek** alkalmazásával kívánjuk elérni. A sikerélmény minden gyermeket motivál, újabb és újabb feladatok elvégzésére serkent**. Személyre szabottan, konkrét tevékenységhez igazodva, pozitív értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakozását.** A gyermekek fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérjük, megfigyeljük. A mérés eredménye alapján elkészítjük a gyermekek pedagógiai jellemzését a fejlettségéről.

Részképesség- lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a

megfelelő szakembereknek és az intézményvezetőnek.

Szervezeti keretek: frontális, egyéni és mikro csoportos foglalkoztatási formában.

A játékot, mint a személyiségfejlesztés legfőbb eszközét előtérbe helyezzük.

A fejlődés várható jellemzői:

- Szívesen vesznek részt a tervezett és szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben, érdeklődésük fokozódik, bátran kérdeznek.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciák koruknak, képességeiknek megfelelően fejlődnek.
- A részképesség- és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek
- A tehetséges gyermekek is a kiemelkedő képességüknek megfelelően, a nekik megfelelő tevékenységek végzése során fejlődnek.
- Kialakul bennük az igény, hogy a feladatokat sikerrel oldják meg.
- Kialakul a tanuláshoz való pozitív viszonyuk. Kitartóbbá válnak, az elkezdett feladatokat befejezik. Szándékos figyelmük tartóssá válik.
- Az együttélési szabályokat önmagukra és társaikra nézve is betartják.
- Türelmesek egymás iránt, figyelmesek, segítenek egymásnak.
- Alakul önellenőrző és önértékelő képességük.
- Rendelkeznek az iskolai tanuláshoz szükséges ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelemmel.

Elvárások a pedagógussal szemben:

- Különböző problémahelyzet biztosításával elősegíti a problémamegoldó, önálló gondolkodás fejlődését.
- Az óvodai tevékenységek során alkalmazza a különböző infokommunikációs eszközöket (diavetítő, CD,DVD lejátszók, projektor, számítógép-internet, fényképezőgép).
- Munkája során változatosan használja az oktatási módszereket és eszközöket, törekszik a kompetenciák megfelelő fejlesztésére.
- A tevékenységben megvalósuló tanulási folyamatban a komplexitást alkalmazza és kihasználja a tevékenységi területek közötti kapcsolódási lehetőségeket mind a tervező munkájában, mind a szituációkhoz igazodóan.
- Tervezés során figyelembe veszi a gyermekcsoport életkori sajátosságait, a gyermekek érdeklődését, előzetes tapasztalatait, képességeit, a környezeti feltételeket, a korábbi mérési eredményeket.+++++++
- **A tervek elkészítésekor speciális célokat is figyelembe vesz, mit a pl. a lemaradók felzárkóztatása, a kommunikáció, az együttműködés fejlesztése.**
- **Rendszeresen alkalmazza a különféle csoportos, kooperatív tanulástechnikákat**
- A foglalkozás és tevékenység terveket a céloknak megfelelően, logikusan építi fel, cselekedtetést, tevékenykedtetést szem előtt tartja.
- **Előzetes tervezés után vezeti le a cselekvéses tevékenykedtetést, de szükség esetén a tervezettől képes rugalmasan eltérni, a tanulás eredményessége érdekében.**
- Olyan módszereket, szervezési módokat, munkaformákat tervez, amelyek a gyermek motiválását, aktivitását elősegítik. Differenciált feladatokkal törekszik aktivitásuk fenntartására
- Pedagógiai tervei a célok részletes és konkrét megfogalmazását tartalmazzák. Céljai összhangban vannak az Óvodai nevelés országos alapprogramjának, és az óvoda pedagógiai programjának célrendszerével, szem előtt tartja a gyermekközpontúság, esélyegyenlőség, komplexitás elveit. A pedagógiai célokat, fejlesztendő kompetenciákat a gyermekcsoport sajátosságaihoz igazítja.

- Tudatosan tervez olyan szervezési módokat, munkaformákat, módszereket, (pl.: páros, csoportos, projekt, stb.) amely lehetővé teszik a gyermekek számára a helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció megismerését, a segítő együttműködést, közös feladatmegoldást és a csoportközösség erősítését.
- Figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat az előzetes tervein.
- **Igyekszik a gyermekek érdeklődését felkelteni a tanulás, a tudás iránt, kihasználja az életkorukból eredő természetes kíváncsiságukat.**
- Felismeri a tanulási és az azt kísérő magatartási problémákat, szükség esetén a szülők illetve megfelelő szakember bevonásával szakmai segítséget kínál számukra.
- Kihasználja a tevékenységekben rejlő lehetőségeket a megismerő funkciók és önálló felfedezés gyakorlására.
- **Nyugodt, bizalom teli légkört teremt a tevékenységek, foglalkozások során. Támogató, segítő attitűd a jellemző. Lehetőséget ad a hibák, hiányosságok javítására, a próbálkozásra.**

V. ELLENŐRZÉS- ÉRTÉKELÉS- MÉRÉS

Elvárások a pedagógussal szemben:

- Felméri a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát, DIFER alkalmazásával, képességszint mérő feladatlapokkal. Hatékony gyermek-megismerési technikákat alkalmaz.
- **A gyermekek képességeinek, tudásának alakulását az életkorhoz igazodó feladatok, eszközök biztosításával, alkalmazásával követi nyomon (DIFER, képességszint mérő feladatlapok, megfigyelési tapasztalatok). Az eredményeket felhasználja a további tervezésnél.**
- Fontos számára az egyéni odafigyelés. A gyermekeket személyigének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan, elsősorban a játékukon keresztül tárja fel. **Alkalmazza a megfigyelést, DIFER mérést, képességszint mérő feladatlapokat a gyermekek megismeréséhez.**
- A gyermekek teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájuk kibontakoztatására törekszik. Az Óvodai Fejlődési Naplóban, évente 2 alkalommal (ONAP), 3 alkalommal (Óvodai fejlesztő program) jelzi a gy. fejlettségi szintjét az adott területeken,, ennek alapján egyéni fejlesztési terveket készít és valósít meg, melyet értékel és a szülőt tájékoztatja róla a törvényi előírásoknak megfelelően.
- **Jól ismeri a tevékenységi formák fejlettségi mutatóit, az elérni kívánt szintet, mely az óvodáskor végére jellemzi a gyermeket. Képes saját feladatait ezek figyelembe vételével és csoportjának ismeretében körülhatárolni, megfogalmazni és következetesen alkalmazni.**
- **Értékelése objektív, érthető, következetes. Az értékelés területeiről, szempontjairól és időszakos eredményeiről a szülőket tájékoztatja.**
- **Személyre szabottan, pozitív értékelés Értékelései fejlesztő jellegűek, segíti a gyermek személyiségének kibontakozását**
- Képes önállóan, a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni. Következtetései az egyéni és csoportos fejlesztés alapjául szolgálnak. A fejlesztésre vonatokozó tervét a gyermekek egyéni ütemű képesség fejlődésének megfelelően alakítja. Szükség esetén saját gyakorlatát is módosítja.
- Pedagógiai munkájában célszerűen alkalmazza a páros és a csoportos munkaformákat, amely során a gyermekek nyomon követik, mintának tekinthetik társaik megnyilvánulásait, alkotásait. Az ön és társas értékelés alakulását a pedagógus személyes, pozitív példájával és kérdéseivel segíti. Törekszik rá, hogy az értékelése elsősorban építő és dicsérő legyen, de nem hallgatja el a hibákat és a hiányosságokat sem.

Az intézményvezető irányításával az óvodapedagógusok kialakítják a gyermekek értékelésének közös alapelveit, követelményeit. A fejlesztő célú visszajelzés beépül a pedagógiai kultúrába.

Az ellenőrzés és értékelés rendszere

Az ellenőrzés annak feltárása, hogy milyen a viszony a valóság és az elérni kívánt állapot között, a az eltéréseknek milyen okai lehetnek. Az óvodavezető végzi, előre egyeztetett időpontban,

megfigyelési szempontokkal, tervszerűen az éves ellenőrzési tervnek megfelelően. A Pedagógiai Program céljainak megvalósítása követelmény, de az ismeretanyag kiválasztása, a módszerek megválasztása az óvodapedagógus szabadsága. Részletesen az SZMSZ, és az ez alapján elkészített éves munkaterv tartalmazza.

Elvi álláspontjaink az ellenőrzéssel kapcsolatban:

Az ellenőrzés demokratikus vezetői stílussal, alkotó szemlélettel alakítjuk ki. Programunk lehetőséget ad arra, hogy az óvodapedagógusok szabadon kibontakozhassanak, különböző nevelői egyéniségükkel kreatívan tegyék eredményessé, színesebbé az óvodai nevelést. A nevelési feladatok feldolgozását, a módszerek megválasztását az óvodapedagógusok módszertani szabadsága engedélyezi, ugyanakkor az intézményünkre vonatkozó normákat, szabályokat be kell tartani. A nevelőtestület érezze az ellenőrzési terven keresztül az ellenőrzés konkrét célját, módszerét, időpontját, az ellenőrzés koncepcióját. A terv nyíltsága mindenki számára sugározzon bizalmat, domináljon segítő jellege. Az ellenőrzés adjon számukra megerősítést, reális önértékeléshez útmutatást, javaslatot a változásra az eredményesség érdekében. Az ellenőrzésnek és értékelésnek nevelő pozitív hatását erősítjük, ha következetesen minden lényeges kérdésre tényszerűen reagálva, a végzett munkával egyenes arányban végezzük.

Az intézményben ellenőrző-értékelő munka három területen folyik:

1. A gyermekek képességeinek fejlődésnek nyomon követése

2. A pedagógiai munka megvalósításának vizsgálata

3. Az intézmény működésének egyéb területei

Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatja.

A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációk vizsgálatának elvei:

- Nyomon követhető-e a gyermek fejlődésének folyamata

- Az óvodapedagógus pontosabban, átfogóbban, tudja-e követni a gyermek fejlődésének ütemét, fejlettségének szintjét, a differenciált fejlesztés irányát

- Segíti a szülők tényszerű, objektív tájékoztatását,

- A gyermek minél hatékonyabb megismerése, fejlesztése, változatos módszerek alkalmazása,

- Differenciált tanulási lehetőségek biztosítása (cél, feladat, idő, módszer, eszköz)

Pedagógiai munka ellenőrzésének területei: Tervezőmunka, szakmai tevékenység a gyakorlatban, fejlődési mutatók, kapcsolatok alakítása, működtetése, innovációs tevékenység a fejlesztés érdekében, adminisztrációs tevékenységek, óvoda-család kapcsolata, nyitott, befogadó pedagógiai környezet.

Módszerek: Dokumentum elemzés, csoportlátogatás, megfigyelés, elemzés, hospitálás, statisztikai adatok elemzése, megfigyelés, beiskolázási mutatók, neveltségi szint, visszajelzések, saját tapasztalatok, egyéni beszélgetések, dokumentumok vizsgálata (csoportnapló, mulasztási napló, fejlesztési terv, feljegyzések, fejlődést nyomon követő napló), visszajelzések.

Belső ellenőrzés területei: Tervező munka, első félév értékelése, pedagógiai munka megfigyelése, egyéni fejlesztés, ünnepek, hagyományok, önértékelés, beszámolók, munkaköri leírásnak való megfelelés.

Ellenőrzés módja: Dokumentumok áttekintése megadott szempontok alapján, hospitálási dokumentáció, egyéni fejlődés nyomon követése dokumentumai, eseménytervek.

Felelős: Óvodavezető, óvodavezető- helyettes, munkaközösség-vezető, óvodapedagógusok.

Az óvodai nevelés belső ellenőrzésének rendjét az érvényben lévő szabályok figyelembe vételével **a belső ellenőrzési csoport**, az óvodavezető tervezi és szervezi meg. Az éves ellenőrzés, az Éves önértékelési terv szerint történik.

Nevelőmunkát közvetlenül segítők: Ellenőrzött területek: pontos munkavégzés, határidők betartása, munkaköri leírásnak való megfelelés, szabályzatok betartása, higiéniai előírások betartása, udvari munkálatok, tűzvédelem, munkavédelem.

Ellenőrzés módja: Spontán és tervezett megfigyelések, dokumentum vizsgálat, megbeszélés, visszajelzés,

VI. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

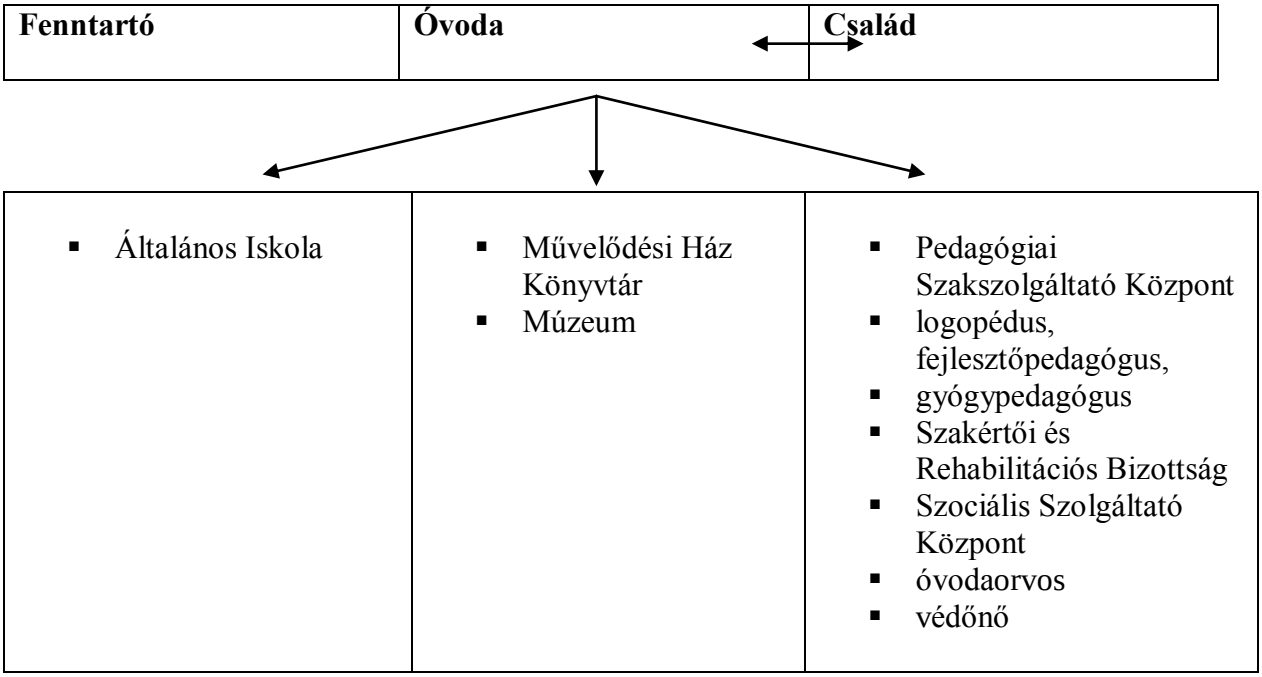
1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt **biztosítja** a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. **Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.** Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a **családközpontú** intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és **az egyéni** szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

4. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

5. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

EGYÜTTMŰKÖDÉS

Alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet.

SZÜLŐ-, GYERMEK-, PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSE
Óvoda – család- szülői közösségek

Cél:
Együttműködő, bizalomra épülő partneri kapcsolat kialakítása a hatékony nevelés érdekében.
Óvodánkban arra törekszünk, hogy a szülők megelégedésére a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, szocializáljuk, neveljük és fejlesszük a gyermeket. Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés.

- Igyekszünk az együttműködés formáit körültekintően megszervezni, mely az információk áramlását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni.
- Célunk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatóak legyünk.

Az együttműködés alapelvei:

- Kölcsönös nevelőtársi viszony, mely minden előítélettől mentes, kölcsönös bizalom,
- Az óvodapedagógus irányító és modell szerepe,
- A családi hagyományok és értékek megőrzése,
- Az óvoda működésének és nevelési programjának megismertetése
- A családi nevelés segítése, egyéni igények figyelembe vétele.

Az együttműködés korszerű formái: Fontos a nevelési célok tisztázása, egyeztetése, azonos követelményrendszer kialakítása, a gyermek fejlődésének közös értékelése, megbeszélése.

Szükség esetén a megfelelő szakember bevonásával segítségnyújtás.

- Fórumok, közös programok, fogadóórák, beszélgető körök, személyes beszélgetések
- szülői értekezlet, nyílt nap
- családlátogatás, tanácsadás, e-mail, facebook, telefon,

A Szülői Munkaközösség (SZMK) figyelemmel kíséri az óvodában folyó nevelőmunka eredményességét, a gyermeki jogok érvényesülését, gyakorolja törvényes jogait az óvodai nevelőmunkával kapcsolatban, segít az óvoda és családi nevelés összhangjának megteremtésében.

A szülőkkel való kapcsolattartás elvei: A 3T elve **(Türelem+Tolerancia+Titoktartás)**

Ismerjük el a szülők elsődleges szerepét**!** Ismerjük meg a kölcsönös elvárásokat!

A család erősségeire építsünk! Juttassuk kifejezésre elismerésünket!

Legyünk tekintettel a szülői igényekre! Tegyük érdekessé a szülői értekezletet!

Időben adjunk reális, de tapintatos információkat! Segítsük megoldani a szülői nevelés

problémáit! Tételezzük fel a legjobbat a szülőről, erősítsd szerepét!

Családlátogatás célja:
Az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól. Az első családlátogatás új gyermek érkezésekor, még óvodába lépés előtt, (a problémás gyermeknél szükség szerint visszatérő látogatás). Minden gyermeket látogasson meg az óvónő az óvodás évek alatt. Családlátogatásra a szülővel történő előzetes egyeztetés után kerül sor

Beszoktatás, befogadás:
A gyermek beilleszkedésének segítése, az ismeretlen, új környezettel, emberekkel, az óvodai élet szokásaival ismerkedjen. A beszoktatás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja. Feladatunk a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családias légkör biztosítása, a gyermek beilleszkedésnek segítése a szülőkkel együttműködve.

A beszoktatás, befogadás formái:
- nevelési év megkezdése előtt ismerkedés
- anyás beszoktatás
- folyamatos beszoktatás

- Előre egyeztetett időpontban betekintést nyerhetnek az óvodai nevelés mindennapjaiba.
- Bizonyos rendezvényeket, ünnepélyeket a szülőkkel közösen szervezünk.
- Igény- és elégedettségi vizsgálatok programokhoz kapcsolódóan.

Az együttműködést gazdagító tevékenységek:
- Közös programok a családnál: szüret, gyümölcsszedés.
- Munkadélutánok: Mihály- napi vásár előtti, Adventi, Húsvéti
- Ünnepi előkészületekbe való aktív részvétel (Karácsony, Húsvét, gyermeknap).
- Közös családi sportnapok.
- Farsang a kultúrházban.
- A környezet szépítésére tervezett munkálatok.
- Kirándulások, élményszerző séták

Alapvető, hogy a HH, HHH gyermekek és/vagy cigány gyermekek szüleivel is kialakítsuk az őszinteségen alapuló, a segítőkész emberi hangnemet, a kölcsönös bizalmat. A cigánycsalád szokás- és értékrendje különböző lehet. Bevonjuk őket az óvodai életbe, modellt nyújtunk nekik gyermekük nevelésével kapcsolatban.

ÓVODA-ISKOLA KAPCSOLATA

Kapcsolatunkat környezetünk adottságai meghatározzák. Megismertetjük az alsós nevelőkkel óvodai nevelésünk feladatait, nevelési elveinket.

Cél: Közös érdekünk, hogy az átmenet ne okozzon gondot az óvodásoknak, ezért szükséges a folyamatos kapcsolattartás

Feladat: Az óvoda iskola-átmenet programterv alapján.

Formái: A nagycsoportos korú gyerekek ellátogatnak az iskolába, az óvónővel, megismerik leendő tanítónőjüket, valamilyen közös tevékenységben is részt vehetnek. Az óvónők is ellátogatnak, az első osztályba még év elején megfigyelik a gyerekek beilleszkedését. Iskolai szervezésű programokon való részvétel 5-6-7 éves gyermekekkel, óvoda iskola átmenet programterv alapján. Egymás munkájának megismerése kölcsönös hospitálással Szakmai tapasztalatcsere, a gyermek fejlődésének nyomon követése. A szakvélemény alapján, ha szükséges kapjon 1 év felmentést az iskolába lépés alól. / a szakvéleményt erősítse meg az igazgató is /

PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT

A Szakszolgálat segítséget nyújt a gyermekek és szüleik, óvodapedagógusaink számára a következő területeken: nevelési tanácsadás, logopédiai és fejlesztőpedagógiai ellátás, fejlesztő nevelés, szakértői bizottsági feladatok, tehetséggondozás.

Közös célunk:- Folyamatos szakmai tapasztalatcsere, felzárkóztatás, hátrányok csökkentése, a fejlődés elősegítése, tehetséggondozás.

Feladat: Rendszeres kapcsolattartással a gyermekek fejlődésének elősegítése

Szükség szerint igénybe vesszük a szolgáltatásaikat.
A logopédus és a fejlesztőpedagógus évente két alkalommal szűrő vizsgálatot végeznek, heti rendszerességgel fejlesztik a részképesség hiányosságokkal küzdő gyermekeket.
Pszichológiai vizsgálat kérése a beilleszkedési, magatartási, viselkedési zavarokkal küzdő, illetve értelmi területen visszamaradott gyerek részére, a szülő hozzájárulásával.

- Iskolaérettségi vizsgálat kérése
- Vizsgálat kérése SNI (sajátos nevelési igény) megállapításához
- A Szakszolgálat által szervezett továbbképzéseken való részvétel.

GYERMEKJÓLÉTI SZOLGALAT

Községünkben sok a szociálisan hátrányos helyzetű, ingerszegény körülmények között élő és HHH gyermek, ezért a folyamatos kapcsolattartás nélkülözhetetlen nevelési feladataink megvalósításában.
Cél: speciális segítséget igénylő gyerekek és családok komplex gondozása, a szociokulturális ártalmak enyhítése.

Feladat Jelzőrendszerként működünk, veszélyeztetettség észlelése esetén. A gyermek öt nap igazolatlan hiányzása esetén jelzőlap küldése.

EGÉSZSÉGÜGYI SZERVEK: védőnő, óvodaorvos

A gyermekek egészséges fejlődésének folyamatos vizsgálatát, ellenőrzését az óvoda orvosa, védőnője, fogorvosa látja el.

A kapcsolattartás formái:

- Évente egy alkalommal minden csoportban orvosi vizsgálat elvégzése, az egészségügyi problémákkal küzdő gyermekek szakorvosi rendelésre történő beutalása.
- látás,- hallásvizsgálat
- Évente egy alkalommal fogászati szűrés.

MÚZEUM, KÖNYVTÁR, MŰVELŐDÉSI HÁZ

Cél: A gyermekeket sokszínű élményekhez, tapasztalatokhoz, ismeretekhez juttassuk,

Feladat: Rendszeres kapcsolattartás, közös programok szervezése.

Formái: Látogatások az Érc- és Ásványbányászati Múzeumba, ahol megismerkednek a bányász életmód hagyományaival, használati tárgyakkal és bútorokkal. Az élettelen környezet szépségeinek megcsodálása a Földvári Aladár kiállító teremben. Megismerkednek a könyvtárral, irodalmi élmények nyújtása, mesehallgatás, könyvek nézegetése a helyszínen. A Művelődési Házban bábelőadásokat, kiállításokat tekintünk meg, részt veszünk rendezvényeiken.

Az óvoda és a fenntartó kapcsolata

Olyan pozitív kapcsolat kiépítésére és fenntartására törekszünk, amelynek alapja az együttműködés és a megfelelő információáramlás. Ehhez a következő kapcsolattartási formákat alkalmazzuk: kölcsönös információáramlás, tájékoztatás az óvodát érintő kérdésekben, óvodavezetői beszámolók, meghívó küldése az óvodai eseményekre, ünnepekre, rendezvényekre való meghívás, a vezetői önértékelés és az intézményi önértékelés keretében partneri igény- és elégedettség mérések.

Kapcsolatépítés a külhoni magyar óvodákkal

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.(pl: Badalói óvoda)

VII. ÓVODÁNK HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI RENDEZVÉNYEI

Óvodánkban, sajátos környezetünkben a szülők igényeit figyelembe véve tervezzük meg évről évre már hagyományosan az óvodai rendezvényeket, valamint a városi rendezvényeken is képviseltetjük magunkat. Programunk tartalmából fakad, hogy az óvodai élet hagyományait a néphagyományőrző és a természetvédő jeles napokkal gazdagítja. Az ünnep fényét emeli a feldíszített óvoda, az ünneplő ruhába öltözött gyermekek és felnőttek. Az ünnepi előkészületekben részt vesznek a gyermekek és alkalmanként a szülők is.

Az ünnepek hagyományok négy témakörre épülnek:

- **a gyermekek ünnepei**: (születésnap, névnap, anyák napja, gyermeknap, évzáró)
- **a társadalmi ünnepek**: megemlékezés a bányásznapról, városnap, nyugdíjasok köszöntése, március 15.
- **természettel kapcsolatos jeles napok**: állatok világnapja, víz napja, föld napja, madarak és fák napja

- **néphagyománnyal összefüggő ünnepek, jeles napok** (Mihály nap, Márton nap, Mikulás ünnepség, Luca nap, Karácsony, Farsang, Húsvét, Pünkösd).

Nyílt ünnepeink, rendezvényeink: Mihály napi vásár, Egészséghét, adventi gyertyagyújtás, Farsang, Ovicsalogató, Anyák napja, Évzáró ünnepség.

Ideje:	**Ünnepek, jeles napok, rendezvények:**
Szeptember	Kezdődik az iskola! A leendő első osztályosok szerepelnek az iskolai évnyitó ünnepségen.
	Városnap, múzeumlátogatás a nagyokkal
Október	Mihály napi vásár az óvodában.
	Állatok világnapja (Szuhakállói óvodába, állatfarmra látogatás)
	Idősek napja, óvodások köszöntője a Szociális Szolgáltató Központban
	Egészséghét, ezen belül projektnap: szülők, védőnő, fogorvos, Szociális szolgáltató Központ munkatársainak bevonása
November	Márton nap
	Az óvodapedagógusok látogatása az első osztályba, óralátogatás
December	Mikulás ünnepség
	Borbála nap a múzeumban
	Adventi gyertyagyújtás, óvodások szereplése a központi téren
	Lucázás
	Karácsonyi ünnepség az óvodában
Február	Farsangi bál a Művelődési Házban
	Télűzés, szalmabábégetés az óvoda udvarán
Március	A víz világnapja, projekthét
	Nemzeti ünnep Március 15.
	Nyílt nap a szülőknek, tanítónőknek
Tavasz	Húsvéti játszóház a szülőkkel, gyermekekkel az óvodánkban. Húsvéti népszokások
Április	Föld napja, Fenntarthatósági témahét
	Ovicsalogató rendezvény, az új gyermekek és szüleik meghívása az óvodába.

Május	Májusfaállítás
	Anyák napja az óvodában
	Madarak és fák napja, kirándulás a közeli erdőbe, mezőre,
	Iskolalátogatás. A nagycsoportosok meglátogatják az iskolába a volt társaikat, részt vesznek a tanítási órán, a tanító néni bevonja őket az órai munkába. Játékos testnevelés órán is részt veszünk.
	Pünkösdölés, pünkösdi királyválasztás, pünkösdi királynéjárás.
	Gyermeknap
Június	Kirándulás a szülőkkel
	Évzáró ünnepség

Egyéb programjaink:

Bábszínház: Óvodánkban már hagyomány, hogy évente több alkalommal bábelőadókat, színjátszó társulatot hívunk.
Zenés műsor: Alkalomszerűen zenés műsoron veszünk részt.
Munkadélutánok, játszóházak: A gyermekek és szülők bevonásával Adventi- és Húsvéti játszóházat szervezünk, a Mihály napi vásár előtt a szülőknek munkadélutánt szervrezünk.
Élményszerző sétákon ellátogatunk a helyi múzeumba, könyvtárba, katolikus, templomba, állatgazdához, erdőre, mezőre.
Az egyéb programok szervezését a csoport óvónői a gyermekek érdeklődésének, életkori sajátosságainak megfelelően választja meg. Az ünnepélyek, megemlékezések rendje, időpontja, a rendezvényekkel kapcsolatos felelősök az éves munkatervben kerülnek meghatározásra.

VIII. A PROGRAM ERŐFORRÁSAI

AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Személyi feltételek

1. Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

2. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

4. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

6. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

7. **A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is** nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Elvárásaink az óvodapedagógussal szemben:

- segítő, támogató, elfogadó, attitűd
- vidám, felszabadult nevelési légkör létrehozásának képessége,
- differenciált nevelés iránti elkötelezettség
- jó empátiás képesség, gyermek és családcentrikusság,
- környezettudatos szemlélet, csapatjátékos magatartás,
- kreativitás, a művészetek és a néphagyomány értékeinek közvetítése,

Az óvodapedagógusoknak legyen igénye az önművelésre, az innovációra, a körülményekhez mérten teremtsen lehetőséget a szakmai tájékozottságának, szaktudásának fejlesztéséhez. Használja ki a szakmai egyesület által nyújtott fejlődési lehetőségeket. A személyiségvonásaiban jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben legyen érezhető a hitelesség, tapintat, és az empátia. A különböző szociokulturális hátterű családokból érkezők iránt megnyilvánuló szeretet, elfogadás. Rendelkeznie kell az együttműködés, egymásra figyelés képességével a mindennapok során, hogy példát nyújtson.
Az óvodapedagógusok a nevelőmunkát közvetlenül segítőkkel tudjanak együtt, összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni. ***Az óvodapedagógusok és valamennyi alkalmazott működjön együtt közösen meghatározott célok elérése érdekében.***
Az óvodapedagógusok gondoskodjanak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességének felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, az eredmények rögzítéséről. A szülőket mindezekről folyamatosan tájékoztassuk!
Az óvodapedagógus irányításával **a dajka kiemelt szerepet kap a nevelés teljes folyamatában.**
Az óvodapedagógusok, a közösség tagjaként valamennyien vállaljanak felelősséget a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítsék a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.
Az óvodaigazgató feladata: a nevelőtestület vezetése, koordinálja, irányítja, ellenőrzi az óvodában folyó pedagógiai, tanügy-igazgatási, minőségirányítási feladatokat.
Kapcsolatot tart a fenntartóval, a társintézménnyel, érdekképviseleti szervekkel, szakmai szervezetekkel, pedagógiai szakszolgálattal, iskolával, Szociális Szolgáltató Központtal, védőnőkkel, óvodaorvossal, Múzeummal, Művelődési Házzal.

A **nevelőmunkát közvetlenül segítők: dajkák, pedagógiai asszisztens**

Kapcsolatunk a nevelést segítő szakemberekkel egymást segítő, támogató, erősítő, a folyamatos párbeszéden alapuló, a gyermekek személyiségfejlesztését szolgáló viszony.

Az óvodánk munkarendje

A pedagógusok heti teljes munkaidejük nyolcvan százalékát, azaz a kötött munkaidőt, (heti 32 órát) a gyermekekkel való közvetlen, a teljes óvodai életet magában foglaló, a gyermekekkel való foglalkozásra fordítják. A munkaidő további felhasználását a pedagógus maga jogosult

felhasználni. Az óvodapedagógusaink hetes váltásban dolgoznak. A nevelőmunkát segítő alkalmazottak heti 40 órában látják el a munkaköri feladataikat, heti váltásban.

Tárgyi feltételek:

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. **A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.** Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, **lehetőleg természetes** anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt **játékokat, eszközöket** számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

2011. 09. 01.-től a két különálló épületben működő óvodánk egy új, felújított épületbe költözött, melynek finanszírozása az"Új Magyarország fejlesztési terv, regionális fejlesztési alap" pályázaton nyert összeg felhasználásából és önkormányzati pénzügyi hozzájárulásból valósult meg.Vegyes életkorú gyermekekből álló csoportot működtetünk.
A Rudabányai Bóbita Óvoda új épülete rendelkezik 4 csoportszobával, 4 gyermeköltözővel, 2 gyermekmosdó helyiséggel, melegítő konyhával, betegszobával, elkülönítővel, nevelői-, vezetői szobával, takarítónői öltözővel, tornaszobával, raktárhelyiséggel, mozgáskorlátozott mosdóval, 3 felnőtt mosdóval. Az épület az Európai Uniós előírásoknak megfelelően akadálymentesített, a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására alkalmas.
Két gyermekcsoporthoz tartozik egy öltöző és egy mosdó. A csoportszobák megfelelő méretűek, világosak, berendezésük szín- és formavilága derűt és kiegyensúlyozottságot áraszt. A berendezési tárgyak, eszközök a gyermekek méretéhez igazodnak, kényelmesek és biztonságosak. Nagy gondot fordítunk arra, hogy minél több természetes anyagból készült berendezési tárgy vegye körül gyermekeinket.
Az udvar alapterülete aránylag kicsi, rendezése folyamatosan történik.
Az intézmény tárgyi felszereltsége jónak mondható, évente bővül a fejlesztő eszközök állománya főként az IPR (Integrációs Pedagógiai Rendszer) működtetésére kapott pályázati összegből. Ez nagyon nagy segítség a gyermekek fejlesztésében, a hátrányok enyhítésében, az esélyteremtésben és az önkormányzati pénzügyi hozzájárulás mértékét csökkenti (pl.: karácsonyi játékok, írószerek, papíráruk, mozgásfejlesztő eszközök stb.)
A csoportok beköltözéskor új öltözőszekrényeket, fektetőket, udvari- és tornaszobai mozgásfejlesztő eszközöket, szőnyegeket kaptak.
A Rudabányai Óvodákért Oktatási és Művelődési alapítvány évente hozzájárult az eszközkészlet bővítéséhez. Az óvoda tárgyi felszereltségének folyamatos bővítését, cseréjét továbbra is fontosnak tartom pályázati és egyéb források felkutatásával. A karbantartási, felújítási munkálatokban, az udvarrendezésben a Non- Profit Kft segítségét vesszük igénybe.
A kollégákkal arra törekszünk, hogy széppé, otthonossá, gyermekközpontúvá tegyük az óvodánkat.

Óvodában rendelkezésünkre álló eszközök

A 20/ 2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. melléklete Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) helységeiről és egészség- és munkavédelmi eszközeiről (óvoda) alapján az

óvoda felszereltsége megfelelő, az eszközkészlet bővítése folyamatos, szükség esetén elvégezzük a karbantartási feladatokat, az elhasználódott eszközöket pótoljuk.

ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

2. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

3. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, **amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.** Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

4. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, **nevelést** végző munkatársakkal. **Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.**

5. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

6. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.
7. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.
8. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
9. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

VIII. AZ INTÉZMÉNY SAJÁTOS FELADATAI

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:

a. különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló
- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló

b. gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Általános céljaink:

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. Sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődésük elősegítése az egyéni és életkori sajátosságaik figyelembevételével Az alkalmazkodó képességüket, akaraterejüket, önállóságukat, együttműködő készségüket folyamatosan fejlesztjük, figyelembe véve az eltérő sajátosságaikat, képességszintjüket. Más- más terület kap nagyobb hangsúlyt a fejlesztési folyamatban. A gyógypedagógussal, más szakemberekkel, a szülőkkel folyamatosan együttműködünk a céljaink elérése érdekében.

Feladataink:
- a tanulást támogató környezet feltételeinek megteremtése, ahol építünk a gyermekek tapasztalataira, meglévő ismereteire.
- tevékenységi vágyának, kíváncsiságának kielégítése
- a gyermekek képességeinek tudatos fejlesztése
- a felfedezés örömének átéléséhez biztosítjuk a lehetőségeket
- a tanulási folyamatot, vagy játékot egyéni illetve mikro csoportos formában valósítjuk meg
- az értékelés legyen mindig személyre szabott, pozitív
- mindig az egyéni fejlettségi szintjéhez tervezzünk, és mérjük az eredményt
- a differenciálás valósuljon meg a témaegység tartalmi bontásában, időkeret differenciálásában és egyéb mennyiségi mutatók meghatározásában.

A sajátos nevelési igényű gyermek

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látás, hallás), értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. (2011. évi CXC. törvény)

Intézményünk befogadja a szakvélemény alapján integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekeket. A speciális fejlesztésükhöz, fogyatékossági típusuknak megfelelően, gyógypedagógust biztosítunk, (megbízási-, ill. vállalkozási szerződéskötés), aki a szakértői véleményben meghatározott heti óraszámban végzi a habilitációs, rehabilitációs terápiát.

Cél

- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, akaraterejének, önállóságának, együttműködésének érzelmi életének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül.
- A gyermekben rejlő tanulási potenciálok kihasználásával a problémamegoldó képességre nevelés.
- A sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermekek életminőségének javítása.
- A sérült funkciók pozitív irányba történő fejlesztése, a sikeres, kudarctól mentes iskolakezdés érdekében

Feladat

Óvoda részéről:

- A gyermek szakvélemények áttekintése, melyek segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, struktúráját, amelyek alapján megszervezzük a speciális fejlesztő tevékenységeket, melyben a szakember specifikus fejlesztést tervez.
- A sajátos nevelési igényből eredő speciális fejlesztő tevékenységek segítése az óvodapedagógus által: mozgásfejlesztés, vizuális-, akusztikus-, taktilis észlelés, értelmi képességek fejlesztése, beszéd- és nyelvi képesség fejlesztése, megismerő folyamatok kialakítása, önállóság, szokások elsajátításának gyakoroltatása.
- A napi életritmusba a speciális fejlesztések beépítése, melyek a sérültek felzárkóztatását segítik elő.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés.
- Interperszonáliskapcsolatok alakítása.
- Olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a sérült gyermekek fejlődését.

Speciális szakember részéről:

- Speciális módszerek, terápiás eljárások, technikák szakszerű megválasztása és azok alkalmazásával a kognitív képességek fejlesztése.
- Egyénre szabott fejlesztőprogramok készítése a sérült gyermekek részére, a szakvélemény alapján.
- A hiányosan működő képességek kialakítása, fejlesztése, esetleg korrekciója valamennyi területen.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

Kiemelt feladat:

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése,
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának gyakoroltatása
- a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, tapasztalatszerzés biztosítása,
- biztosítani a gyermek állapotához igazodó, akadálymentes környezetet, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Habilitáció, rehabilitáció – speciális szakember feladata:

Megelőzés és a fejlődési rendellenességek kezelése. A fejlesztéssel a későbbi kudarcélményeket kívánjuk megelőzni, ugyanakkor az elmaradt készségeket és képességeket is fejlesztjük.

Szülőkkel való kapcsolattartás:

Minden szülővel személyes kapcsolat kialakítására törekszünk, az információáramlás kölcsönös. Rendszeres tájékoztatást nyújtunk a gyermekek fejlődéséről. Igyekszünk a szülők igényeit kielégíteni.

Látássérült gyermek

A látássérült gyermekek nevelésének szervezésénél figyelembe vesszük a sérülés mértékét, fajtáját.

Kiemelt feladat
A gyermek segítése a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodásban, a viselkedési formák megtanulásában és gyakorlásában. Figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területei: a környezet vizuális megismertetése, finommozgás, látás-mozgáskoordináció fejlesztése. Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése, hallás, tapintás.

A **hallássérült gyermek**

Kiemelt feladat:
- beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlesztése
– speciális pedagógiai megsegítés szakember irányításával
- együttműködés a családdal

A hallássérült gyermek gyermek fejlesztésének kiemelt területei: anyanyelvi nevelés, drámapedagógiai módszerek, játék tevékenység.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodunk a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről. Intézményünkben az értelmileg enyhe fokban sérült gyermekeket tudjuk fogadni.
A spontán tanulást, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítjük elő, számtalan élmény és minta biztosításával, amit a gyermekek a kortárskapcsolatok során élhetnek meg.

A fejlesztés célja: A tankötelezettségi-kor elérésére a megfelelő iskolakészültség biztosítása, amellyel a tanulmányokat normál általános iskolában, a tanulásban akadályozottak tanterve szerint kezdheti meg a gyermek.

Feladat:
A fejlesztés során a gyermek aktuális igényének megfelelő tevékenységformák, módszerek, szervezeti keretek, egyénhez igazodó, differenciált képességfejlesztés biztosítása. Együttműködés a gyógypedagógussal.

Beszédfogyatékos gyermek:

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.
A nyelvfejlődési és beszédzavarok megnyilvánulásai: az anyanyelvi fejlettség alacsony szintje, a beszédértés és észlelés nehézsége, kifejezőkészség nehézsége (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézsége (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd ki-alakulatlansága),a beszédszervi működés gyengesége, a beszédhangok tiszta ejtésének hiánya, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavar

(fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődése.
A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképesség zavarok: diszlexia, diszgráfia, diszkalkúlia veszélyeztetettség, magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés célja
A beszédfogyatékos gyermekek sokoldalú, prevenciós fejlesztése, a kommunikációs szándék tudatos megvalósítására nevelés

Feladat
- a kinesztéziás, a hallási, a látási, a beszédmozgási benyomások egymást erősítő fejlesztése,
- a gyermek motiválása beszédhibájának leküzdésére,
- anyanyelvi nevelés a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuo motoros koordinációs készség fejlesztése,
    - Speciális, szakemberek segítségével terápiák alkalmazása. Munkájukon keresztül tudatos és tervszerű fejlesztés, a beszéd állapotának felmérésétől a terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszerválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés megvalósítása. Módszerek célszerű alkalmazása az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának, a korrekció adott szakaszának figyelem-bevételével,

Kiemelt feladat
Az ismeretszerzés biztosítása sokoldalú tapasztalatszerzéssel, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel. Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint, a vizuo motoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában

<u>Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek</u>

Az autizmus a szociális, kognitív és kommunikációs készségek fejlődésének minőségi zavara.
Cél: A szocializációs, a kommunikációs készségek fejlesztése.
Feladat
- Tárgyi, személyi állandóság biztosítása. Megfelelő idő biztosítása a tevékenységek végzésre. Viselkedési szabályok, helyes viselkedési minták, énkép, önismeret, érzelmek kifejezése, önkontroll tanítása.
    - A kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápiája

<u>Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló a köznevelési törvény szerint:</u>
Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság, szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.
A tanulási zavar jellegzetes tünete a figyelem zavarai. Az érzékelésben is zavar keletkezhet illetve motorikum területén is, ami szintén tanulási nehézséghez vezethet. Az okok között szerepelhetnek, társadalmi okok, lelki eredetű okok, vagy más családi problémák, pedagógussal való konfliktus.

A fejlesztés célja
- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése
- A kóros viselkedés okainak feltárása és megfelelő kezelése.
- Alapvető kognitív készségek, képességek alakítása

Feladat
- A szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása, megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.
- A teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, ín adaptív viselkedés kialakulásának megelőzése.
- A gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése
- A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.

Az integrált nevelés során elvárt eredmény
- Az integrált nevelés eredményeként a sérült gyermekek váljanak képessé a közösségbe való be-illeszkedésre, megfelelő típusú iskolába lépésre. Kialakul a másság tolerálására képes felnőtt és gyermek közösség az intézményben.

A tehetséges gyermek (lásd 2. melléklet 81. old.)

Az óvodapedagógus feladata a tehetséggondozásban:

A pedagógusok módszertani tudásának bővítése (továbbképzés, önképzés, hospitálás, belső tudásmegosztás). Külső tehetségműhelyek felkutatása, együttműködés a tehetségek beazonosításában, beválogatásában, szakmai konzultáció. A szülők segítése a tehetséggondozásban.

Tehetségfal létrehozása (a vizuális területen tehetséges gyermekek munkáinak kiállítása, eseményekhez, ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódva). Rajzversenyeken, pályázatokon való részvétel. Képesség szerinti differenciált fejlesztés.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése, fejlesztése

Célunk és feladatunk:

A HH, HHH gyermekek differenciált fejlesztésének megvalósítása, az esélyegyenlőség biztosítása, a közösségbe való beilleszkedés segítése, a családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányok csökkentése, a lemaradások folyamatos kompenzálása. Bátorító nevelés az emberi kapcsolatok kialakításában. Felelősségérzet, feladattudat kialakítása a gyermekben.

A pedagógiai munka kiemelt területei:
- Egyéni képességfejlesztés, mely mindig az egyes gyermek aktuális fejlettségéhez igazodik.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének megvalósítása, az esélyegyenlőség biztosítása.
-

A migráns gyermekek integrált nevelését biztosítjuk. Az óvodai nevelés nyelve a magyar.

A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK,

Az óvodában a gyermekeket vagy hozzátartozóit hátrányos megkülönböztetés nem érheti származása, vagyoni helyzete, színe, neme, vallása, nemzeti, etnikai hovatartozása, politikai nézete alapján.

Minden gyermek feltétel nélküli elfogadása, személyiségük, képességeik, tehetségük kibontakoztatása, elsősorban a játékon keresztül közvetített, az életkornak megfelelő műveltségtartalmak eszközrendszerével.
Minden gyermeket megillet a neki megfelelő bánásmód. A követelményszint életkornak és egyéni képességeknek megfelelő fejlesztése.
A gyerekekre vonatkozó védő-, óvó előírásokat, a szülői jogokat és kötelezettségeket a Házirend tartalmazza.
Fokozott tolerancia, elfogadó magatartás a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési-, magatartási-, tanulási zavarral küzdő gyermekekkel, családokkal.

SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK
Óvodai fejlesztő program

A 20/ 2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet 173§-a szabályozza az óvodai fejlesztő program megszervezésének előírásait.
Az óvodánk a hátrányos helyzetű gyermekek számára személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programot szervez (óvodai fejlesztő program)
Az óvoda vezetője felveheti az óvodai fejlesztő programba azt a gyermeket is, aki nem hátrányos helyzetű, feltéve, hogy a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül. Az így felvehető gyermekek létszáma azonban nem haladhatja meg – tört létszám esetén felfelé kerekítve – az adott csoportba felvett, óvodai felkészítésben részt vevő gyermekek létszámának tizenöt százalékát.
(2) Az óvodai fejlesztő program keretében – a gyermek igényéhez igazodva – biztosítja az óvoda
a) a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
b) a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet,
c) az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermek számára szolgáltatásokat biztosítanak.
(2a) A fejlesztő program keretében a pedagógus feladata az (1) bekezdésben foglalt programnak megfeleltethető tevékenységek megvalósítása, így egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés, együttműködést támogató, szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazása a gyermekek nevelésében, a gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés, a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése, a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás.
(3) Az óvodai fejlesztő program szervezésének feltétele, hogy az adott nevelési évben az óvoda, tagóvoda felvételi körzetében élő, óvodás korú hátrányos helyzetű gyermekeknek korcsoportok legalább hetven százaléka részt vesz az óvodai nevelésben, továbbá az óvodában, tagóvodában a hátrányos helyzetű gyermekek aránya – tört létszám esetén felfelé kerekítve – eléri a tíz százalékot.
(4) Amennyiben az óvodában, az adott feladatellátási helyen korcsoportonként több párhuzamos csoport működik, a hátrányos helyzetű gyermekek létszámának a csoportba járó gyermekek létszámához viszonyított aránya és a párhuzamos csoport ugyanezen aránya közti eltérés nem haladhatja meg a huszonöt százalékpontot. E rendelkezést vegyes csoportok között is alkalmazni kell abban az esetben, amennyiben az adott feladatellátási helyen több vegyes csoport működik. Vegyes csoport esetében a vegyes csoportba járó hátrányos helyzetű gyermekek aránya közötti eltérés nem haladhatja meg – tört létszám esetén felfelé kerekítve – a huszonöt százalékpontot.
(5) Az óvodai fejlesztő programban részt vevő gyermek – a miniszter által kiadott program szerinti egyéni fejlesztési terv alapján történő – haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben részt vevő pedagógusok legalább háromhavonta értékelik. Az értékelésre meg kell hívni a gyermek szülőjét, és indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, valamint a nevelési tanácsadást végző pedagógiai szakszolgálat képviselőjét.

(6) Az óvodai fejlesztő programot az intézmény a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló miniszteri rendeletben erre kijelölt szervezet szakmai támogatásával szervezi meg. E szakmai szolgáltatás kiterjed az egyenkló bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003.évi CXXV. törvény 31.§-a szerinti helyi esélyegyenlőségi program és a köznevelési esélyegyenlőségi intézkedési terv céljai összhangjának támogatására is. A szervezet az óvodai fejlesztő program vonatkozásában is 172.§ (2) bekezdésében foglaltak szerint nyújt szakmai támogatást.

Cél
Megfelelő minőségű óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HH/HHH) gyermekek részére.
Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.
Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Feladat
- A HH/HHH gyermekek közel azonos arányú elosztásával biztosítani intézményi és csoport szinten a szegregációmentességet.
- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel.
- Igazolatlan hiányzások minimalizálása A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás

Nevelőtestület együttműködése: rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, Esetmegbeszélések belső hospitálások szervezése. A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik.

Pedagógiai munkánk kiemelt területei
- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés készítése (részletes anamnézis) lehetőleg család-látogatás alkalmával

Egészséges életmódra nevelés: egészségtudat kialakítása, táplálkozási szokások alakítása, a mozgás, a testedzés, levegőztetés mindennapi biztosítása.

Érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés: az intézményes nevelésbe való illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés érvényesítése

Kommunikációs nevelés, szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszédészlelés fejlesztése.
Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése (tolerancia, segítőkészség, türelem, másság elfogadása, empátia, mint pozitív erkölcsi értékek kialakítása)

Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása: drámapedagógiai módszerek, kooperatív technikák, csoport módszer, projekt módszer
- környezettudatos magatartás alakítása pozitív minta alapján,
- differenciálás, - egyéni fejlesztés,
- szülőkkel való megújuló partneri kapcsolatok.

Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

Egészségügyi szűrővizsgálatok, szakorvosi vizsgálatok – fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia -) kezdeményezése, megszervezése

Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel közös programok – pl. egészségnap – szervezése
Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kirándulásokon való részvétel és rendezvények látogatásának biztosítása.
Szociális ellátó rendszerrel való aktív együttműködés (a rászorulók segítése a természetbeni és pénzbeli juttatásokhoz)

Együttműködés a szülőkkel

Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel. A gyermekek egyénre szabott beilleszkedésének biztosítása. Rendszeres tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, gyermekmunkák bemutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a napi tevékenységek során. Egyéni beszélgetések, gyermeknevelléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása. Szülői munkaközösség tagjaival való együttműködés:
Rendezvények szervezése pl. őszi programok, adventi előkészületek, farsang, évzáró, anyák napja, stb. A partneri igény- elégedettségmérés eredményei alapján a szülői igények kiszolgálása a törvényi és a pénzügyi lehetőségek függvényében.

Együttműködés az óvodán kívüli szervezetekkel

Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat------Szülők támogatása, erőforrásaik feltárása
Védőnői hálózat---A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás
Pedagógiai szakszolgálat – Konzultációk a gyermek fejlődéséről, szolgáltatások megtervezése, biztosítása

Elvárt eredmény
- Csökken az igazolatlan hiányzások száma
- Csökken a HHH gyermekek körében az SNI minősítés
- A HH/HHH gyermekek egyéni eredményei – a mérések alapján – 10%-nál nagyobb mértékben nem maradnak el a csoport átlagtól.
- A HHH gyermekek megfelelő időben, normál tantervű iskolában kezdhetik meg tanulmányaikat

NEMZETISÉGI NEVELÉS

A szülők igényei alapján roma/cigány kulturális nevelést folytatunk, magyar nyelven.
A nemzetiségi óvodai nevelés hazánk egységes nevelési- fejlesztési rendszerének része, mely az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatit. Mint ahogy társadalmunk, városunk lakossága is sokszínű: kulturáltságban, anyagi lehetőségeiben, nemzeti és etnikai hovatartozás tekintetében.

Cél:
- Az óvodába járó szociálisan, mentálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált nevelése, a családok segítése.

- A családbevonás eredményeként el kívánjuk érni, hogy a családok nagyobb odafigyelést tanúsítsanak gyermekeik gondozására, nevelésére.
- Kompenzálni a családi nevelés esetleges hiányát.
- A társadalmi elvárásoknak megfelelő viselkedéskultúra alapozása.
- A roma kultúra megismertetése, hagyományápolás, identitástudat alakítása

Feladat
- A gyermekek személyiségének megismerése, az esetleges lemaradás területeinek, mértékének megállapítása. A családi nevelés jellemzőinek megismerése, családlátogatások alkalmával.
Az egészség megőrzéséhez szükséges szokások alapozása, a harmonikus, szép mozgás elsajátíttatása.
- Az érzelmi élet gazdagítása, a másság tiszteletben tartása, az identitás alakítása
- Nyelvi képességek, a kommunikáció fejlesztése
- Erkölcsi, kulturális értékek megismertetése
- A magyar és roma gyermekek megismertetése egymás hagyományaival, kultúrájával, szokásaival és azok tiszteletben tartására nevelés
- Hátrányok kompenzálása a fejlesztési feladatok differenciált, egyénre szabott segítségével.
- A nemzetiségi kultúra kincs (irodalom, zene, népi játék) megismertetése.
- Együttműködés a szülőkkel.

A fejlesztés tartalma:

Érzelmi nevelés, társas kapcsolatok:
A családias, biztonságos, szeretetteljes légkör segíti a gyermekek beilleszkedését az óvodába. Különös empátiával fordulunk a beérkező gyermekek és szüleik felé. A családokat tájékoztatjuk az óvoda alapvető elvárásairól, és egyben segítjük őket a tárgyi felszerelések megteremtésében (pl. ruhagyűjtési akció). Társas kapcsolatuk alakulását személyes példamutatással, pozitív tulajdonságok kiemelésével és a helyes magatartási formák elfogadtatásával segítjük. Viselkedési mintát nyújtunk a konfliktushelyzetek kezelésére.. Az érzelmi nevelés folyamatában kiemelt figyelmet fordítunk a magasabb rendű érzelmek- az intellektuális, az erkölcsi és az esztétikai érzelmek megalapozására, fejlesztésére.

Egészséges életmód, gondozás:
A gondozási feladatokat minden óvodapedagógus a saját csoportjába járó gyermekekkel gyakoroltatja, alakítja szokásaikat a mindennapok folyamatában, az egyéni hiányosságok és az eltérő ütemű egyéni fejlesztés figyelembevételével.
A gyermekek, beilleszkedését nehezíti az eltérő értékrend a család és az óvoda között.
Az alapvető higiénés szokások kialakítására nagyobb hangsúlyt fektetünk, több időt, lehetőséget teremtünk ezek gyakorlására.

A tevékenység formái:

Minden óvodapedagógus a napi tevékenységek során, az egyéni eltéréseknek megfelelően végzi a csoport többi tagjával együtt. Munkánk során figyelmet szentelünk a kimagasló zenei képességű, jó ritmusérzékű, kézügyességű gyermekek fejlesztésre.
Játék és valóságtudatuk jó, szabályismeretük a praktikus nevelés miatt kissé elmarad az életkori szinttől, de fejleszthető. Egyéni fejlesztő programmal pótolható a gyermekek játékeszköz ismerete, használata.
A **munka** megszervezésében hangsúlyozottabb a fokozatosság és a rendszeresség elvének érvényesülése, az utánzás, modellkövetés. Az óvoda feladata az eltérő tapasztalás, élményhatás,

ismeret, tudásanyag megismertetése és pótlásának megszerzése, az iskolakezdéshez az esélyegyenlőség megteremtése.

Az **anyanyelvi, irodalmi nevelés** során gyakran találkozunk a gyermekek körében hiányos fogalomismerettel. Gyakoribb a gyermekek körében az életkori beszédhiba. A szókincsgazdagítás lehetőségei körül gyakrabban alkalmazzuk a képolvasást, a hangutánzó játékokat, a mesedramatizálást, a bábozást. Az óvodai irodalmi nevelés a roma gyermekek identitás tudatának kialakításának lehetőségét jelenti.
Zenei nevelés területén jellemző a gyermekek érdeklődése. Megmutatkozik tehetségük a szép, tiszta éneklésben, a dallam gyors elsajátításában. Egyes csoportokban megvalósítható az emelt szintű zenei nevelés, a korai tehetséggondozás.
A **külső világ tevékeny megismerése: A** nevelés során fontos, hogy az óvodapedagógus ismerjék a gyermekek eltérő élményanyagát, a hiányzó elemeket pótolják, bővítsék a meglévő tapasztalatokat. Megismertetjük a gyermekekkel a gyűjtőfogalmakat, rászoktatjuk arra, hogy élményeiket merjék szóban kifejezni. Minden nap arra neveljük őket, hogy ne szemeteljenek, ne rongálják környezetük tárgyait, a növényeket óvják, gondozzák. Fejlesztjük az alapvető gondolkodási műveleteket, pl.: analízis, szintézis, összehasonlítás, megkülönböztetés. A sokféle tevékenység megszervezését, a sokoldalú megfigyelést, a tapasztalatok gondolkodtató megbeszélését tartjuk lényegesnek.
A **matematikai nevelést** jól szolgálja a családok együttélése, gyakorlatias életvezetése. A gyermekek matematikai érdeklődése és tudása azonban kicsit egyoldalú, amire otthon szükség van azt feltűnően jól, amire nincs, azt egyáltalán nem tudja. Komplex képességfejlesztést valósítunk meg.
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka területén a gyermekek kevés ösztönzést kapnak a családjukban, hiányoznak ennek tárgyi feltételei is. Az óvodában minden nap lehetőséget biztosítunk az ábrázolás tevékenységre, a szövéssel, varrással, „körmöcskézéssel", fonással is megismerkednek. Motiválással, pozitív megerősítéssel törekszünk alkotókedvük fokozására, önbizalmuk, önértékelésük növelésére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére
A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekben kialakul a pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt. Életkorának és egyéni képességének megfelelően olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket közvetítse Tájékozódni tud kommunikációs helyzetekben, ismerik a roma kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat. Kialakulnak erkölcsi normái, amely segítik a társadalomba való beilleszkedésük.

GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
5.§- nak pontja szerint veszélyeztetettség az olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, mely a gyermek testi, értelmi, érzelmi, és erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Gyermekintézmény lévén természetes, hogy programunkban kiemelt feladatként jelenik meg az egyéni sorsokkal való törődés, a családgondozás, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartása, az elsődleges prevencióra való törekvés.
Kötelez bennünket ilyen irányú munkánk hosszú hagyománya, valamint a Gyermekvédelmi Törvény.

Cél

- Feltárni mindazokat az okokat, amelyek a gyermek egészséges személyiségfejlődését (testi, értelmi, érzelmi fejlődést) hátrányosan befolyásolják, akadályozzák.
- Minden gyermek eljusson fejlődésének azon optimális fokára, mely által képes lesz egyéni készségének és képességének megfelelően az iskola megkezdésére.
- A gyermekek és szülők körében is, a „másság" elfogadtatása.

Feladat

Lehetőségeinken belül megadni minden segítséget a hátrányok kompenzálásához a családgondozás és az egyéni bánásmód keretei között, ehhez intézményi gyermekvédelmi felelős biztosítása

- A gyermeki – szülői jogok megismertetése és érvényesítése az intézményben.
- Biztonságos, egészséges óvodai környezet megteremtése.
- Intézményen belül szociális szolgáltatások megszervezése.
- Rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel.
- A gyermek képességének megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása
- Együttműködés a gyermekvédelmi partner társszervekkel.
- A gyermeket, családot megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése.

Az óvoda köteles jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

- Az óvoda és a jelzőrendszerben szereplő más intézmények, személyek (pl: a védőnői szolgálat, a háziorvos, óvoda orvosa) és hatóságok kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztat.

Elveink

A gyermekvédelem fontos alapelve a nevelési hatások összehangolása a fejlődő személyiség veszélyeztetettségének megelőzése érdekében. A gyermek nevelése a család joga és kötelessége. Ezt tiszteletben tartva erősítjük a szülők felelősség-érzetét, hangsúlyozva a családi nevelés fontosságát.
Személyes kapcsolat kialakítására törekszünk a szülőkkel.
A titoktartási kötelezettség természetesen minden, családokat érintő kérdésben érvényesül.
Az óvodák hagyományos együttműködését a családokkal, új szemlélettel, új formákkal gazdagítjuk. A család mással nem pótolható, elsődleges szocializációs szerepét a legtöbb esetben igyekszik betölteni. Az óvodai nevelés elsősorban a családi nevelés kiegészítésére vállalkozik. A társadalmi folyamatok nemkívánatos hatására és egyéb okok miatt a család funkciói sérülhetnek.
Előfordul, hogy az óvodának át kell vállalnia a család által meg nem oldott feladatokat is, a gyermek érdekében. Ilyen esetben az óvoda jelenti a gyermek számára a biztonságot, a családi fészek melegét. Ezekben, a családokban is keressük az együttműködés lehetőségét.
A kapcsolatkeresésben, kapcsolatteremtésben, a kezdeményező szerepet vállaljuk.

Az intézményünkben történő gyermekvédelmi munka koordinálását gyermekvédelmi felelős látja el. A jól működő családok szokásainak, értékrendjének megismerését ugyanolyan fontosnak tartjuk, mint a krízishelyzetben lévő családokét. Tapintattal és körültekintéssel segítjük a szülőket abban, hogy feladataikat minél eredményesebben teljesíthessék. Ezt kívánja meg a gyermek érdeke, a nevelőmunka sikeressége. A gyermek családi körülményeinek figyelemmel

kísérése, fejlődésének követésével együttesen történik. A megfelelő, őszinte kapcsolat a szülőkkel alapvető feltétel a problémák közös megoldásához.

Feladatunk az esélyegyenlőtlenség csökkentése mellett a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megakadályozása.

Törekszünk arra, hogy megelőzzük a veszélyeztetett státus kialakulását. Súlyos esetekben azonban, elkerülhetetlen a veszélyeztetett helyzetben élő gyermek, nyilvántartásba vétele.

A gyermek fejlődését veszélyeztető tényezők

- A gyermek testi fejlődését, egészségét veszélyeztető okok.
- Pszichés károsodás.
- Tágabb környezet ártalmai.
- Súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés.
- Elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi – lelki bántalmazás.
- Súlyos érzékszervi károsodás illetve betegség.

Veszélyeztetett helyzetben élő gyermekeknek tekintjük, akit családjában, környezetében ismétlődő fizikai; vagy lelki bántalmazás, zaklatás, erőszak, elhanyagolás észlelhető.

A legjobb anyagi és kulturális körülmények között élő családokban is sérülhetnek mentálisan a családtagok, a gyermekek, a megromlott emberi kapcsolatok következtében.
Vannak olyan szülői csoportok, akik hasonló problémával küzdenek (elvált, munkanélküli, sérült gyermeket nevelő, stb.). A mi közvetítésünkkel ezek a szülők egymásra találhatnak, különböző segítséget, tanácsot nyújthatnak egymásnak.
A hátrányos helyzetben lévő családok gyermekei részére igyekszünk különböző pályázati úton nyert pénzből kedvezményessé tenni a kirándulásokat, színházlátogatásokat. A szülőt partnernek tekintjük a nevelésben, akinek igényei és szükségletei vannak. a szülővel szemben nincsenek előítéleteink. Felelősséget érzünk a gyermekkor nyugalmának, derűjének megőrzésében, hiszen a rohamos változások, a modern élet stressz-hatásai egyre inkább szükségessé teszik a gyermekek óvását, védését.

Feladataink:

- a felzárkóztatás megszervezése,
- egyéni tehetséggondozás,
- a hátrányok csökkentése érdekében egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltése érdekében,
- a gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása,
- segítő szakemberek igénybevétele a problémák típusának megfelelően,
- együttműködés a társszervekkel, jelzőrendszer működtetése.

Intézményen belüli tevékenységek, feladatok

- logopédiai, fejlesztőpedagógiai ellátás biztosítása
- egyénre szabott fejlesztési tervek készítése, fejlesztés, a fejlesztés nyomon követése
- személyiségfejlesztő tréningek tartása dolgozóknak, szülőknek
- közös kirándulás szervezése
- a szülőkkel való kapcsolattartás egyéni formáinak kidolgozása

A gyermekvédelmi program megvalósításának erőforrásai, feltételei	- intézményi gyermekvédelmi felelős alkalmazása - az óvodai dolgozók képzése
személyi	gyermekvédelmi továbbképzéseken - technikai dolgozók folyamatos fejlesztése a témában
dologi	- egészséges, nyugodt környezet kialakítása - a fejlesztéshez szükséges speciális eszközök biztosítása
anyagi eszközök	- pályázati lehetőségek kiaknázása - cégek, civil szervezetek, szponzorok támogatása - segélyszervezetek akcióinak megszervezése

Kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal, Pedagógiai Intézet, Egészségügyi szervek

Várható eredmény:

Érvényesülnek a gyermeki jogok. Megvalósul a szociálisan hátrányos helyzetű, illetve veszélyeztetett gyermekek felzárkóztatása, tehetségfejlesztése. Folyamatos, egymást segítő kapcsolat alakul ki a rászoruló családok és óvoda között. Csökken az esélyegyenlőtlenség

X. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Érvényességi rendelkezések:

A pedagógiai program érvényességi ideje: 2018. szeptember 1.-től határozatlan ideig.

A pedagógiai program felülvizsgálatának és módosításának indokai:

Kötelező:

- Jogszabályváltozás
- Fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges:

- sikeres innováció eredményeinek beépítése
- a kevésbé eredményes elképzelések elhagyása

A pedagógiai program nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását- a vezetőnek benyújtott írásbeli előterjesztés után- a nevelőtestület kérheti.

A pedagógiai program nyilvánossága: az önkormányzat honlapján, az óvoda folyosóján.

Legitimációs záradék:

<table>
<tr><td>Az intézmény OM azonosítója:

202496</td><td>Igazgató jóváhagyja 278/2026-2 iktatószámon:

Sebestyén Mónika</td></tr>
<tr><td colspan="2">Legitimációs eljárás</td></tr>
<tr><td>Nevelőtestület nevében elfogadja 278/2026-1 iktatószámon:

……

név</td><td>Szülői szervezet a Pedagógiai Programról szóló tájékoztatást megkapta, véleményez:

……

név</td></tr>
<tr><td colspan="2">A Rudabányai Bóbita Óvoda módosított Pedagógiai Programját 30 napon belül egyetértés a rá háruló többletkötelezettséget tartalmazó rész kapcsán (Nkt.26.(1) bek., Nkt.83.82) bek. g. pont a

fenntartó……. számú határozatával jóváhagyta.

Ph.

…… …..fenntartó képviseletében
polgármester aláírása</td></tr>
<tr><td colspan="2">A dokumentum jellege: Nyilvános</td></tr>
<tr><td>Hatályos: 2026. 09. 01.</td><td>Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig</td></tr>
</table>

Mellékletek:

1.Részvétel az *„Esélyteremtő óvoda”* projektben

Óvodánk a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek javítása érdekében részt vett az Európai Unió által támogatott, az Oktatási Hivatal által kidolgozott, az Emberi Erőforrás Minisztériuma által elfogadott, **„EFOP-3.1.3.-16-2016-00001 Társadalmi felzárkóztatási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása” (Esélyteremtő óvoda)** című kiemelt projektben.
A 2017. május 22.-én létrejött az Együttműködési Megállapodás az Oktatási Hivatal, a Rudabányai Bóbita Óvoda és a Rudabánya Város Önkormányzata között az EFOP313/12-427/2017 iktatószámon.
A projekt célja, hogy az országszerte, közösen létrehozott intézményhálózat tagjai az esélyteremtő nevelési eljárásokat eredményesen alkalmazzák, képesek legyenek azokat más óvodákkal is megismertetni. Mindezzel hozzájárulva a hátránykompenzáló képesség hatékonyságához, a társadalmi helyzetből fakadó hátrányok mérsékléséhez.
A komplex esélyteremtő intézményi fejlesztés a hatékony hétköznapi pedagógiai tevékenység feltételeinek megteremtéséhez szükséglet szerint járult hozzá:
-egyéni és csoportos fejlesztési eszközökkel (a projekt céljaival összhangban)
-értékközvetítő, kulturális gyermekprogramokkal, kirándulással
A dolgozók munkájának támogatása érdekében lehetőséget nyújt szupervízió igénybevételére, a bevont két óvodapedagógus módszertani megújulását segítő 30 órás továbbképzésen való részvételére (*címe: Óvodai esélyteremtő intézményfejlesztő program és eszközrendszere).*
A változási folyamatot 30 hónapon keresztül konzulens (tanácsadó) segíti.
A pedagógusok szakmai munkájának fejlődése érdekében tudásmegosztó fórumok, work-shopok részvételi lehetőségét biztosítja.
A projektbe bevont óvodapedagógusok közreműködésével intézményi fejlesztő munkacsoportot működtet, amely szakmai támogatást biztosít a konzulensen keresztül. Havi rendszerességgel szakmai megbeszéléseken vesznek részt a csoport tagjai a különböző intézményekben. Az óvoda a munkacsoport működését az OH által megadott módon dokumentálja. A negyedéves szakmai beszámolókat, a kiválasztott gyermekek fejlődésének nyomon követését, az intézményi önértékelést a projekt által biztosított elektronikus rendszeren keresztül továbbítja (SP).
Az „Esélyteremtő óvoda” nevelési rendszer alkalmazása keretében a gyermek egyéni fejlettségi szintjét figyelembe vevő és az óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott nevelési területekhez illeszkedő személyre szóló fejlesztési tervet készítünk, melyet megismertetünk a szülőkkel.
A projekt sikeres megvalósítása érdekében szoros kapcsolatot tartunk fenn a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel, bevonjuk őket a gyermekük fejlesztésének folyamatába. Növeljük azoknak a programoknak a számát, amelyek elősegítik a család- óvoda kapcsolatának erősítését. A szakmai partnereinket is (védőnők, gyermekjóléti és szociális ellátórendszer, iskola, művelődési ház, múzeum) bevonjuk az esélyteremtő nevelés folyamatába közös programok szervezésével.

Sebestyén Mónika
óvodavezető

Kelt: Rudabánya, 2020. 04. 30.

2.melléklet

Tehetséges gyermekek nevelése

Óvodánk nevelőtestülete elkötelezett a gyermekek tehetségének felfedezésében és fejlesztésében.
Legfontosabb cél: a kiemelkedő alkotókészséggel, kreativitással, kiemelkedő képességgel rendelkező gyermekek felfedezése, megismerés, tehetségük támogatása.
Az óvodában még nem emeljük ki a tehetséges gyermeket, a vegyes csoport kiváló lehetőséget teremt a kiemelkedő képesség gondozásához.

Jellemzők:

- eredeti ötletek, gazdag szókincs
- szokatlan megoldásmódok, fejlett képzelőerő
- saját ötlet, kipróbálás megvalósításának igénye, elmélyült játék
- sok szabadságot, teret igényel a megvalósításhoz
- vélemény gátlás nélküli kifejezése
- kritikus gondolkodás önmagával szemben, szokatlanul jó memória
- fantáziálás, és a dolgok működésének megértésére törekvés
- problémaérzékenység, kreativitás, egyéni ötletek
- hosszabb-rövidebb ideig tartó korszakai vannak, attól függően, hogy meddig foglalkoztatja egy-egy probléma, sokrétű érdeklődés
- foglalkoztatják a részletek
- humorérzéke jó
- elvont dolgok, fogalmak iránt érdeklődik, összefüggéseket keres
- foglalkoztatja a jó és a rossz kérdése, értékeli maga körül az eseményeket, embereket
- nem tűri a tétlenséget, fejlett koordináció és finommotoros mozgás
- ha valami érdekli, megszállottként kutatja, kísérletezik
- rajzai kifejezők, kiváló rajzkészség
- általában megváltoztatja a játékszabályt, szeret szervezni, irányítani
- szókincse gazdag, kifejezésmódja fejlett
- ismereteket könnyen elsajátít, könnyen felidéz
- érdeklik a betűk, maga képes elsajátítani az olvasást
- szereti a logikai, konstrukciós játékokat
- egyenetlenül fejlődik

- sok kérdése van, érti az absztrakt fogalmakat, jól használja

Speciális célok:

1. A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása. Körül kell venni őket lehetőségekkel, amelyekből tapasztalatokat szerezhetnek, tanulhatnak. A sok-sok ismeretanyagot el kell mélyíteni. Nem a „kis tudós" nevelése a cél, hanem az, hogy a későbbi érdeklődés irányait alakítani tudja.

2. A gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése. Problémák adódhatnak pszichomotoros képességek, érzelmi – szociális érettség (kiegyenlítettlenség), esetleg a motiváció területén. A „gyenge oldal" alatt azokat a tulajdonságokat értjük, amelyek nehezítik vagy gátolják a tehetség kibontakozását.

3. Minden terület fejlesztése. A kiemelkedő képességű gyermek is elsősorban gyermek, komplex személyiségfejlesztésre van szüksége.

4. Elfogadó, személyiségfejlesztő légkör kialakítása, biztosítása. A tehetségesnek ítélt gyermek legyen tisztában az erősségeivel, de ne becsülje azokat túl.

5. Pihenés és relaxációs lehetőség biztosítása. Az óvodában gondot okozhat, hogy a tehetséges gyermekek alvásigénye általában kevesebb, mint a társaiké. Azonban mindenképpen szükséges a megfelelő pihenést biztosítani, felismerve egyéni szükségleteiket. Van, akinek elegendő, ha csak fekszik, van, aki rövid ideig alszik és gyorsan aktivizálódik. Ezeket a sajátosságokat tudnunk kell kezelni, nagyon lényeges tehát a differenciálás.

Az óvodapedagógus feladata

- **Felismeri** – szükség esetén kolléga vagy szakember segítségével – a tehetség megjelenési formáit.

- Olyan **légkört** alakítson ki a gyermekek körül, amely őket elfogadja, személyiségüknek a fejlődését segíti.

- **Élmények, tevékenységek, eszközök,** széles skálájának biztosításával a tehetségfejlesztő- gondozó munka alapjainak megteremtése,

- **Fogadja el a gyermekek ötleteit, az önállóságot hangsúlyozza,** biztassa a gyermeket új ötletek kipróbálására, értékelje a kreatív ötleteket, bátorítson, egyéni módszerekkel fejlesszen. **Alkalmazza a differenciálást, az egyéni bánásmód elvét.**

- Pedagógiai megfigyelésekre alapozva, céltudatos tervezéssel fejleszti és erősíti a gyermek tehetségével összefüggő erős területeket.

- A gyermek gyenge területét (ami gyakran szocializációs probléma) tudatosan fejleszti.

- Sokféle kreatív tevékenység biztosításával bátorít az egyéni megoldásokra, dicsérettel, elismeréssel, konstruktív bírálattal, ösztönzi a gyermeket.

- Lehetőségeket teremt a gyermek tehetéségnek óvodában, óvodán kívüli megmutatkozására (rajzpályázat, sportverseny, Bozsik-program, DVTK – ovi foci, versmondó verseny, dramatizálás).

- Tájékoztatja és együttműködő kapcsolatot alakít ki a szülőkkel a tehetséges gyermek tovább fejlődésének érdekében.

- A tehetség specifikumának megfelelően irányítja a gyermeket szakemberekhez.
- Segíti a szülőket a tehetség ígéretet mutató gyermek megfelelő iskolatípusba való irányításában.

Várható eredmények:

- A gyermek személyisége, erős és gyenge képességei, sokoldalúan, folyamatosan fejlődnek.
- Önkifejező és önérvényesítő törekvések során a gyermek kiemelkedő teljesítményre lesz képes.
- A szülők támogatják a gyermeket tehetségük kibontakozásában.
- Tehetségének megfelelő iskolatípusban kezdi meg az első osztály.

A tehetségfejlesztés módjai:

1. gyorsítás, léptetés (a tehetségesek egy év alatt több év anyagát végzik el)
2. elkülönítés, szegregáció (külön tanulnak, más tehetségesekkel)
3. gazdagítás, dúsítás (a tehetséges gyermekek a normál oktatásban tanulnak, de a tanulás bizonyos idejében differenciált, különleges tehetséggondozásban részesülnek az óvodában vagy az óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekben)

A tehetséggondozás feltételei:

- **Személyi feltételek** biztosítása. Az óvodapedagógus vegyen részt a tehetséggondozással kapcsolatos továbbképzéseken.
- **Tárgyi feltételek** biztosítása: A gyermeki fantázia rugalmasságának fejlesztésére a különböző anyagok felkínálása és az ezekkel való foglalkozás fontos feladat. A „hulladékok" összegyűjtése (anyagok, rafia, fonalak, drótok, flakonok stb.), jelmezek, fejdíszek, készítése, bútorok igény szerinti mozgatására lehetőség biztosítása, szabad hozzáférés az eszközökhöz a mindennapok során.
- Jó minőségű írószerek, festékek, üvegfestékek, kartonpapírok, dekor termékek, stb. álljanak a gyermekek rendelkezésére.
- A zenei tevékenységhez különféle fúvós-, ütős- és ritmushangszerek biztosítása.
- Megfigyeléshez, kísérletezéshez, gondolkodás fejlesztéshez nagyítók, távcsövek, fényképezőgép, térkép, érdekes könyvek, földgömb, változatos fejlesztő játékok, jelmezek, bábok, paraván álljanak a rendelkezésükre.
- A mozgásfejlesztő eszközök, udvari és tornaszobai eszközök biztosítása.

2021. 12. 07.

3.sz melléklet

FENNTARTHATÓSÁGRA NEVELÉS

„Alaptörvényünk szerint az utánunk jövő nemzedék életfeltételeinek védelmezése is a feladatunk- ezt azonban alapjaiban fenyegeti a természeti erőforrások túlhasználata és a környezet pusztulása. A fenntarthatóság stratégiák alapján történő folyamatos, közös cselekvést igényel, amelynek hatása hosszú távú, pozitív változás érhető el. A nemzedékek rugalmas alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez mára már elkerülhetetlen: változtatni kell a szokásainkon és az életvitelünkön. Az egyén, illetve a következő generációk tudatos felkészítése elengedhetetlen.
Az alapvető értékek közvetítésében nagy szükség van az óvodapedagógusok környezettudatos életszemléletére, az együttműködésre, a példaadásra, a következetes cselekvésre társadalmi, gazdasági, természeti környezetünk megóvása érdekében. A megfelelő attitűd formálásában az óvodapedagógusok szerepe óriási.
A nemzedékek anyagi, szellemi és lelki jólétéhez szükséges javak biztosításához, fenntartásához az óvodai és a családi nevelésben is hármas egységet hangsúlyozunk: az egyéni felelősséget, a közös cselekvést és a folyamatos megújulást.
***Egyéni felelősség**: kialakítani a gyermekekben azokat a képességeket és készségeket, amelyek birtokában rugalmasan és nyitottan állnak a jelen problémáinak kreatív megoldásához, attitűd, és szemléletformálással vonzóvá tenni a lehetséges (fenntartható) életvitelt, kialakítani bennük az előrelátás képességét, valamint a személyes tetteik következményeinek mérlegelésére való képességet.*
***Közös cselekvés**: a fenntarthatóság egyik kulcsa a különböző szakterületek összehangolt együttműködése, a minél több szintéren (óvoda- család, óvoda- iskola, óvoda- civil szervezet, mezőgazdaság, szolgáltató szektor stb.) való összefogás és együttműködés. Az egymástól való tanulás mindig „kéznél levő" megbízható módszer és eszköz is egyben, a helyi (települési) közösség pedig a tanulás legfontosabb tere.*

***Folyamatos megújulás:** a pedagógusok képzése, önképzése, illetve a nemformális tanulás során szerzett információk beépítése az óvodai nevelés rendszerébe, az eltérő szakterületek közötti kapcsolódási pontok, esetleges együttműködési lehetőségek felkutatása az intézmények saját értékeinek megtartása mellett."*
/Szakmódszertani füzetek, Fókuszban a fenntarthatóságra nevelés /szakmai vezető: dr. Nadrainé Szent-Gály Viola /

Az óvodai nevelésünk valamennyi területét, a tevékenységi közöket át kell, hogy hassa a fenntarthatóság értékrendje. Alapvető értékként tekintjük, igényként szervezzük a gyermekek mindennapi életét, komplex cselekvés és gondolkodásmód kialakításával. A szociális kompetenciák fejlesztését, a környezet- és egészségtudatos magatartás kialakítását játékos módon, változatos programokkal támogatjuk. Szülők, civil szervezetek bevonásával a nevelési céljain megvalósulása hatékonyabb. Az óvodapedagógiai „jó gyakorlatokról" tájékozódunk, s beépítjük a mindennapi munkánkba. Fontos az egyéni felelősségtudat, a családi nevelés megerősítése, támogatása, a közös cselekvés és a folyamatos megújulás igénye.